

IV- FİNANSMAN-GEREKLİ HARCAMALAR VE FİNANSMAN KAYNAKLARI

- DPT'nin bölge teşkilatları için : 2 milyon Euro

- Personel eğitimi için : 1 milyon Euro

NUTs bölgelerinin tesbiti için (istatistiki çalışmalar): 4 milyon Euro

TOPLAM :7 milyon Euro

3.23. Çevre

3.23.1 Yatay

Türkiye, sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştirilmesi amacıyla ekonomik ve sosyal büyümenin çevre ile beraber ele alınması konusunda diğer gelişmekte olan ülkeler gibi, pek çok sorunla karşılaşmaktadır. Türkiye, enerji, endüstri, ulaşım ve turizm sektörlerinde hızlı bir büyüme ve bununla beraber, kırsal kesimden kentlere ve kıyılara büyük oranda göç yaşamaktadır. Tüm bu gelişmeler, çevre üzerindeki baskıyı arttırmış ve buna paralel olarak, çevre koruma ve çevre kirliliği ile mücadelenin önemini arttırmıştır. Sonuç olarak, bu dönemde, hukuki ve kurumsal yapılanma çalışmaları hız kazanmıştır. 1982 Anayasası vatandaşların, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkını tanımış, bu bir dönüm noktası olmuştur. Buna ek olarak, çevrenin geliştirilmesi, çevre sağlığının korunması ve kirliliğin önlenmesi devletin ve vatandaşın görevi olarak tanımlanmıştır. 1983 yılında çıkarılan Çevre Kanunu, çevre yönetimi ve çevre mevzuatının çerçevesini belirlemiş ve kirleten öder gibi temel prensipleri tanımlamıştır.

Çevre kanunu çerçevesinde aşağıda sıralanan bazı yönetmelikler hazırlanarak yürürlüğe konmuştur. Bunlar;

-Çevre Kirliliğini Önleme Fonu Yönetmeliği (1985);

-Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliği(1986)

-Gürültü Kontrol Yönetmeliği (1986);

-Gemi ve Deniz Araçlarından Alınacak Cezalara İlişkin Yönetmelik (1987);

-Su Kirliliği Kontrol Yönetmeliği (1988);

-Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği (1991);

-Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği (1992);

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

- Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği Revizyonu (1997);
- Tıbbi Atıklar Kontrol Yönetmeliği (1987);
- Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği (1995).

Çevre Bakanlığı 1991 yılında çevrenin geliştirilmesi, korunması ve kirliliğin önlenmesi amacıyla kurulmuştur. Çevre Bakanlığının faaliyetleri; uygun arazi kullanımı, doğal kaynakların, bitki ve hayvan türlerinin korunması, kirliliğin önlenmesi ve kamuoyu bilincinin artırılması gibi konuları kapsamaktadır. Görevleri arasında çevre politikaları ve stratejileri belirlemek, çevresel aktivitelerin yerel, ulusal ve uluslararası düzeylerde koordinasyonunu sağlamak, çevreyle ilgili izinleri düzenlemek, bilgi toplamak ve eğitim programları düzenlemek gibi çalışmalar yer almaktadır. Tüm bu faaliyetlerin, diğer bakanlıklar, ilgili kuruluşlar, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarıyla yakın bir çalışma içerisinde yürütülmesi gerekmektedir. Çevre Bakanlığı'nın merkezinde 800, 36 taşra teşkilatında ise toplam 500 personel görev yapmaktadır.

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT), kaynakların verimli kullanımı ve kalkınmanın hızlandırılması amacıyla ekonomik ve sosyal konularda stratejik kararlar almakta, hükümet politikalarının koordinasyonu için temel araçlar olan beş yıllık kalkınma planları hazırlamaktadır. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'ndan (1973 – 1977) bu yana kalkınma planlarında çevre yönetimi konusuna yer verilmektedir.

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı sürdürülebilir kalkınma kavramını kabul etmiş, Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı döneminde ise etkin bir çevre yönetimi için Ulusal Çevre Eylem Planı (UÇEP) DPT'nin koordinasyonunda Çevre Bakanlığı'nın teknik desteği ve ilgili kurum ve kişilerin geniş bir katılımıyla hazırlanmıştır.

UÇEP planlı ulusal kalkınma çabalarının bir parçası olarak, 1998 yılında kabul edilmiştir. Ülkenin çevresel hedeflerinin gerçekleştirilebilmesi amacıyla; UÇEP; (i) etkin bir çevre yönetim sistemi geliştirilmesi için, bazı eylemler yapılmasını önermektedir; (ii) çevresel bilgiye olan ihtiyacın ve çevre bilincinin önemini vurgulamaktadır; (iii) farklı tematik alanlarda yeni yatırım önerilerinde bulunmakta; (iv) AB çevre standartları ve Yönetmeliklerinin kabul edilmesi için ilk adımları atmaktadır.

Çevre Yönetimi ile ilgili konular, sadece Çevre Bakanlığı'nca değil diğer bazı Bakanlıklar, kurum ve kuruluşlarca da ele alınmaktadır. Bu kuruluşların faaliyetleri doğrudan veya dolaylı çevre koruma ve kirliliği önleme ile ilgili olabilmektedir.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ), su kaynaklarının yönetimi ve geliştirilmesinden sorumludur,

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

Köy İşleri Genel Müdürlüğü, kırsal kesimdeki su arzı, sulama, imar planları ve kanalizasyon konuları ile ilgilenmektedir.

Sağlık Bakanlığı, içme suyu ve yüzme suyunun kalitesi ile hava kalitesinin ölçümünden sorumludur.

Orman Bakanlığı, Milli Parklardan ve diğer koruma alanlarından sorumludur (Çevre Bakanlığı Özel Çevre Koruma Kurumunca Yönetilen 13 Özel Çevre Koruma Bölgesi Hariç),

Kültür Bakanlığı, bazı doğal koruma alanlarından sorumludur,

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, balıkçılık dahil doğal kaynakların korunmasından sorumludur. Bunun yanı sıra, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, su kirliliği ve kontrolü, milli parkların korunması ve yönetimi ile doğal kaynaklar ve doğa parkları konularında da çalışmalar yapmaktadır,

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, enerji ve doğal kaynakların sürdürülebilir bir şekilde üretilmesi ve tüketilmesinden sorumludur,

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, ülkenin endüstri politikalarının belirlenmesinden sorumludur.

Yukarıda sayılan kuruluşlara ek olarak; Belediyeler de, çevre koruma araçlarının uygulanması, çevresel altyapı inşası, içme suyu ve kanalizasyon hizmetleri, çöp toplanması ve bertarafı ve arazi kullanım planları gibi konularda önemli roller üstlenmiş durumdadırlar. İller Bankası Genel Müdürlüğü ise belediyelere proje hazırlama ve kent altyapısı ile ilgili projelerin uygulanmasında destek sağlamaktadır.

Türkiye, çevre konusunda uluslararası düzeyde yapılmakta olan işbirliği çalışmalarına aktif bir şekilde katılmakta ve bu alanda 29 uluslararası sözleşme ile 21 ikili işbirliği anlaşmasını imzalamış bulunmaktadır.

Türkiye Karadeniz Komisyonu Sekreteryasına ev sahipliği yapmakta ve Akdeniz Eylem Planı Çalışmalarına aktif olarak katılmaktadır.

Uluslararası çevre yönetimi standartlarına ve kalite hedeflerine ulaşmak konusunda Türkiye kararlıdır. Ancak tüm bu yapısal, kurumsal ve yasal çabalara rağmen, çevre konusunda Türkiye'nin AB ülkeleri ile aynı noktaya gelebilmesi için; merkezi yönetimin, belediyelerin ve özel sektörün çevre konusundaki aktivitelerini daha da güçlendirmeleri, özellikle finansman kaynaklarının harekete geçirilerek daha etkin bir şekilde kullanılması gerekmektedir.

A- Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED)

I- ÖNCELİK TANIMI

a) Mevcut Durum

ÇED Direktifi (85/337/EEC ve 97/11/EC) doğrultusunda hazırlanan ÇED Yönetmeliği genelde söz konusu direktifle uyumludur. Eklerdeki (Ek I ve Ek II, ÇED Uygulanacak Faaliyetler Listesi) değişik sektörler için küçük farklılıkların giderilmesi hedeflenmektedir. Bu düzenlemelerin devam eden ÇED Yönetmeliği Revizyonu çalışmaları kapsamında 2001 yılı sonuna kadar tamamlanması planlanmaktadır.

Sınıraşan etkiye sahip projeler için, ‘Sınıraşan Boyutta ÇED Sözleşmesi’ çerçevesinde topluluk müktesebatına uyum sağlanması için, gerekli teknik altyapının kurulması gerekmektedir.

Stratejik ÇED uygulamaları için ise Avrupa Birliği Direktifinin taslak olarak hazırlandığı bilinmekte ve çıkarılacak direktif doğrultusunda gerekli çalışma ve düzenlemelerin yapılması planlanmaktadır.

b) AB Müktesebatı

ÇED Direktifleri

1. 85/337/EEC ve 97/11/EC
2. Stratejik ÇED Direktif Taslağı (COM (96) 511 Final, 9/0304(SYN))
3. 390L0313 / OJ L 158 23.06.90 s.56 90/313/EEC: Çevre hakkında bilgilere ulaşma serbestisine ilişkin 7 Haziran 1990 tarihli Konsey Direktifi
4. 391L0692 / OJ L 377 31.12.91 s.48 91/692/EEC: Çevreye ilişkin bazı Direktiflerin uygulanması hakkındaki raporların standartlaştırılması ve akla uygun hale getirilmesi hakkında 23 Aralık 1991 tarihli Konsey Direktifi
5. 394D0741 / OJ L 296 17.11.94 s.42 94/741/EC: Atık sektöründeki bazı Direktiflerin uygulanması (91/692/EEC sayılı Konsey Direktifinin uygulanması) konusunda Üye Devletler raporları için anketlerle ilgili 24 Ekim 1994 tarihli Komisyon Kararı
6. 396D0511 / OJ L 213 22.08.96 s.16 96/511/EC: 80/203/EEC, 82/884/EEC, 84/360/EEC ve 85/203/EEC sayılı Konsey Direktiflerinde yer alan anketlerle ilgili 29 Temmuz 1996 tarihli Komisyon Kararı (AEA ile ilgili metin)

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

7. 397D0101 / OJ L 035 05.02.97 s.14 / Üye Devletlerde çevre hava kirliliğini ölçen şebekeler ve münferit istasyonlardan karşılıklı bilgi ve veri alışverişini sağlayan 27 Ocak 1997 tarihli Konsey Kararı (97/101/EC)
8. 397D0622 / OJ L 256 19.09.97 s.13 97/622/EC: Atık sektöründeki bazı Direktiflerin uygulanması (91/692/EEC sayılı Konsey Direktifinin uygulanması) konusunda Üye Devletler raporları için anketlerle ilgili 27 Mayıs 1997 tarihli Komisyon Kararı
9. 392R1973 / OJ L 206 22.07.92 s.1 / Çevre için bir mali belge (LIFE) oluşturan 21 Mayıs 1992 tarih ve 1973/92 sayılı Konsey Yönetmeliği (EEC)
10. 396R1404 / OJ L 181 20/7/96 s.1 / Çevre için bir mali belge (LIFE) oluşturan 1973/92 sayılı Yönetmeliği (EEC) değiştiren 15 Temmuz 1996 tarih ve 1404/96 sayılı Konsey Yönetmeliği (EC)
11. 1992D0446/ OJL 247 27.08.1992 p.10/446/EEC 92/446/EEC: Su sektöründeki Direktiflerle ilgili anketi kapsayan 27 Temmuz 1992 tarihli Komisyon Kararı.

c) Sorumlu Kurumlar

Çevre Bakanlığı ,

d) Nihai Hedef

ÇED sürecinin etkinliğinin artırılması

II- UYGULAMA METODU

a) Türk Mevzuatının Mevcut Durumu

ÇED Direktifi (85/337/EEC ve 97/11/EC) doğrultusunda hazırlanan ÇED Yönetmeliği genelde uyumludur. Eklerdeki değişik sektörlerle ait kısmi farklılıkların giderilmesi gerekmektedir. ÇED Yönetmeliği dışında, Çevre Kanunu'na istinaden çıkarılmış olan ve ÇED sürecinde uygulanan diğer ilgili Yönetmelikler şunlardır.

“Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliği” ,

“Gürültü Kontrol Yönetmeliği”,

“Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği” ,

“Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği”

“Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği”,

“Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği” ,

b)Türk Mevzuatında Yapılması Gerekli Değişiklikler

ÇED Yönetmeliği'nin ve EK I ve Ek II yer alan faaliyetler listesinin farklılıkların ortadan kaldırılması için revizyonu ve Sektörel Rehberlerin yayınlanması gerekmektedir.

Daha etkin ÇED Uygulamasını temin etmek için aşağıdaki hedefler belirlenmiştir.

-Faaliyetin ÇED Yön. kapsamında olup olmadığını anlamak için sektörel tarama-eleme rehberleri ile ÇED Raporu veya ÖNÇED Raporu için izlenen inceleme-değerlendirme sürecini detaylandıran sektörel inceleme, değerlendirme rehberleri hazırlamak,

-ÇED Yönetmeliğinin, daha etkin bir şekilde uygulanabilmesi için yapısal güçlendirme çalışmalarını sağlamak, merkez ve il teşkilatlarında teknik ve personel yetersizliklerini gidermek.

ÇED uygulamaları ile ilgili bulunan ‘Sınırışan ÇED Sözleşmesi’ hakkında gerekli çalışmaların yapılması doğrultusunda;

-Topluluk müktesabatına uyum sağlanması için gerekli teknik altyapının kurulması

-Sözleşme ile ilgili olarak yapılmakta olan çalışma toplantılarına, Sözleşme ile ilgili teknik ve çevresel ihtiyaçların giderilmesi amacıyla katılım sağlanması amaçlanmaktadır.

c) Gerekli Kurumsal Değişiklikler

ÇED uygulamaları için yeni bir kurumsal yapılanmaya ihtiyaç bulunmama ile birlikte, var olan kurumsal yapı içerisinde görev tanımlarının yeniden belirlenip ve ilave sorumlulukların yerine getirilmesi için mevcut yapıda düzenlemeler yapılması gerekmektedir.

d) Yeni düzenlemelerin Yürürlüğe Girmesine Bağlı Olarak Gereken Tedbirler

Yeni düzenleme yapılması planlanmamaktadır.

e) Yeni Düzenlemelerin Uygulanması İçin Gereken Ek Personel ve Eğitim İhtiyacı

Yeni düzenlemelerin mevcut personel ile devam etmesi planlanmakta olup, personelin diğer üye ülkelerin ÇED uygulamaları konusunda yutiçi-yurt dışı eğitiminin (ÇED Uygulamaları, Sektörel Rehberler, Eleme-tarama işlemi, kapsamlaştırma, ÇED Değerlendirme ve izleme konularında) sağlanmasına, uygulamada başarı sağlamış ülkelerde inceleme yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

f) Gerekli Yatırımlar

Etkin ÇED Uygulamaları için gerekli network ağının ve bilgisayar sisteminin kurulmasına ihtiyaç vardır.

III-TAKVİM

Kısa Vade

- ÇED Yönetmeliği revizyon çalışmalarını sonuçlandırmak,
- ÇED uygulamaları konusunda yurt dışı eğitimi (ÇED Uygulamaları, ÇED Değerlendirme ve izleme konularında)
- Yeni personel alımı planlamamaktadır.

Orta Vade

- Sektörel ÇED Rehberlerini hazırlayarak yürürlüğe sokmak.
- Sınırtaşan ÇED Sözleşmesi hakkında altyapı eksikliklerini gidermek
- Sektörel Rehberler, eleme-tarama işlemi, Stratejik ÇED ve güncel ÇED Uygulamaları ile ilgili eğitim programları.

Mevcut ilave olarak yaklaşık 10 personele ihtiyaç olacağı tahmin edilmektedir.

IV-FİNANSMAN- GEREKLİ HARCAMALAR VE FİNANSMAN KAYNAKLARI

Gerekli altyapı ihtiyaçları, bilgisayar (yazılım ve donanım)	: 300 000 \$,
Eğitim, grup veya bireysel	: 150 000 \$
İlave alınacak her bir eleman için yılda 7500\$*10 kişi	: 75 000 \$
Kurs, seminer, çalışma toplantıları, hizmet içi eğitim, çeviri vb.	: 150 000 \$
Sektörel Rehberlerin Hazırlanması (Danışmanlık, Workshop vb.)	: 125 000 \$
Toplam	: 800 000 \$

B- ÇEVRESEL BİLGİYE ERİŞİM

I- ÖNCELİK TANIMI

a) Mevcut Durum

Türk mevzuatı içerisinde bilgiye erişim ile ilgili herhangi bir yasal düzenleme veya direktif mevcut değildir. Öte yandan, yıllar itibariyle ulusal çevre veri tabanı sistemi ve teknik altyapı oluşturmak üzere projeler yürütülmektedir.

Ulusal Çevre Veri Tabanı Sisteminin Oluşturulması Projesi ile Türkiye genelinde toplanan verilerin standart bir formatta tutularak, kurumların ihtiyaç duyacakları veriye daha kolay ulaşmaları hedeflenmektedir. Bu sistemin Başbakanlığın “Kamu-Net” projesi ile entegrasyonu sağlanacaktır.

“Türkiye Ulusal Çevre Bilinci, Eğitimi ve Komünikasyonu Stratejisi” projesi ile çevre yönetimi ile doğal ve kültürel mirasın korunması alanındaki önemli konular hakkında halkın bilinçlendirilmesi ve bilgilendirilmesi amacıyla çevre bilinci, eğitimi ve komünikasyonu için bir ulusal strateji ve uygulama modeli formüle etmek üzere teknik ve mali önerilerin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

C- Avrupa Çevre Ajansı

a) Mevcut Durum

“Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Topluluğu Arasında Türkiye Cumhuriyeti’nin Avrupa Çevre Ajansı ve Avrupa Bilgi ve Gözlemevi Ağı’na Katılımı Anlaşması” paraflanmış olup 2001 yılı başında yürürlüğe girmesi beklenmektedir.

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

b) AB Müktesebatı

12. 97/11/EC sayılı Konsey Direktifi ile tadil 85/337/EEC sayılı Çevresel Etki Değerlendirmesine Dair Konsey Direktifi
13. 1210/90 sayılı Avrupa Çevre Ajansı hakkında Konsey Tüzüğü
14. Çevresel Konularda Bilgiye Erişim, Karar Verme Sürecine Halk Katılımı ve Yargıya Başvuru Sözleşmesi (Aarhus Sözleşmesi)1198.

c) Sorumlu Kuruluş

Çevre Bakanlığı

d) Nihai Hedef

Çevresel bilgiye erişimi gerçekleştirebilmek için, Türkiye’de gerekli yasal, teknik ve idari altyapının oluşturulması amacıyla 2001 yılında bir ulusal plan hazırlanacaktır. Bu ulusal plan aynı zamanda Türkiye’nin Aarhus Sözleşmesi’ne katılım stratejisini belirleyecek ve Avrupa Çevre Ajansı ile EIONET’e entegrasyonunu hızlandıracaktır.

3.23.2 Hava Kalitesi

I- ÖNCELİK TANIMI

a) Mevcut Durum

Avrupa Birliği hava kalitesi mevzuatı; kirleticiler için sınır değerlerin getirilmesi ile kirlilik düzeylerinin izlenmesi ve rapor edilmesi koşullarını, farklı kaynakların emisyonlarının kontrolü, yakıt kalitesi standartları ve Topluluk ve Üye Devletlerinin taraf olduğu çevre alanındaki çok-taraflı anlaşmaların kabulü ve uygulanması yoluyla hava kalitesinin tesisi, korunması ve iyileştirilmesi konularını ele almaktadır.

Türkiye’de hava kirliliğini ve hava kalitesi yönetimini düzenleyen temel hukuki araç, 1986 yılında çıkarılan Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliğidir. Yönetmelik 17 kirletici parametre için hava kalitesi sınır değerlerini, 2 kirletici için hedef değerleri ve uyarı kademeleri ile uyarı kademelerine ulaşıldığında alınacak tedbirlerin yanısıra ölçüm ve analizle ilgili diğer birçok hususu ele almaktadır. Yönetmelik sanayi tesisleri ve prosesler için bir emisyon izin sistemi getirmektedir. Aralarında büyük yakma tesisleri ile çöp yakma tesislerinin de bulunduğu, hava kirliliğinin önlenmesi açısından önemli 17 sanayi faaliyeti için özel emisyon sınırlarını belirlemektedir.

Hava kalitesi ölçümleri bütün ülke çapında gerçekleştirilmekte olup, kapsamlı bilgi sadece 2 kirletici ile sınırlıdır.

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

Türkiye uzun menzilli sınır aşan hava kirliliği, ozon tabakasının incilmesi ile ilgili uluslar arası sözleşmelere taraftır, ancak iklim değişikliği sözleşmesini imzalamamıştır.

Yakıt kalitesindeki, özellikle sıvı yakıtların kurşun oranında, iyileştirmelere rağmen, AB yakıt kalitesi standartlarının doğrudan rafinerilerdeki yatırımlarla ilişkili olması nedeniyle, sülfür ve benzen oranı önemli sorunlardan birisini oluşturmaktadır.

Ülkemizde büyük şehirlerde hava kirliliği ısınma nedeniyle özellikle kış sezonunda önem kazanmaktadır. Konutların ısıtılması temelde konut sahiplerinin kendilerince sağlanmaktadır. Merkezi ısıtma sistemleri yaygın olmamakla beraber, büyük şehirlerde yaygınlaşmaktadır. Bu durumda, konutların ısıtılmasından kaynaklanan hava kirliliği doğrudan kullanılan yakıtın kalitesine bağlı olmaktadır.

Konutların enerji kaynaklarının önemli bir bölümünü oluşturan Türk linyitlerinin kalitesi düşüktür (düşük kalorifik değerli ancak yüksek kükürt ve kül içeriği). Kükürt oranı açısından düşünüldüğünde aynı durum sıvı yakıtlar için de geçerlidir.

Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliği hava kalitesinin yönetimi ve korunması hava kalitesi sınırları, hedefler ve uyarı kademeleri, alınacak tedbirler, ölçüm metotları ve bunların değerlendirilmesi gibi hemen hemen bütün hususları kapsar.

Hava kalitesi izlemesi Sağlık Baranlığı il teşkilatları tarafından gerçekleştirilmekte, özleme sonuçları devlet İstatistik Enstitüsü tarafından yayımlanmaktadır. İzleme sonuçları aynı zamanda Çevre Bakanlığı tarafından yıllık olarak değerlendirilmekte ve iller hava kirliliğinin önlenmesi ve kalitesinin iyileştirilmesi konusunda politikalar geliştirilebilmesi için sınıflandırılmaktadır.

Türkiye sektörlerle gönüllü anlaşmalar yapılması ve bu sektörlerin kirlilik azaltımına katılmasının sağlanmasına büyük önem vermektedir. Bu kapsamda, Çimento sanayii ile emisyonların daha ileri azaltımı ve Türk Otomotiv Sektörü ile bir uyum programı çerçevesinde yeni otomobillerin katalitik konvertörle teçhiz edilmesi ve aynı şartın eşzamanlı olarak ithal taşıtlara da uygulanması konularında anlaşmalar imzalanmıştır. 1992'den bu yana eski taşıtların düzenli muayenesi uygulamasında endüstri ve motorlu taşıtlardan kaynaklanan kirliliğin azaltılmasına büyük katkıda bulunmuştur.

Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliği her ne kadar Hava Kalitesi Çerçeve Direktifi ile benzer hükümler içermekte ise de, özellikle eki direktiflerde tanımlandığı biçimde kirletici sınır değerlerin kabulü ve etkin uygulanması açısından revizyona gerek vardır.

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

Hava kalitesi ölçüm ve izlemesi sadece 2 parametre ile sınırlı olduğundan, her bir ölçüm sahasının Direktifin hükümlerine ne oranda uyduğunun ulusal düzeyde değerlendirilmesi, izleme programı oluşturularak kalite temin programları kurulması gerekmektedir.

Konutların ısıtılmasında katı yakıt tüketiminin payı ve piyasadaki sıvı yakıtların kalitesi erken aşamada tam uyumun ve uygulamanın kapsamını sınırlandırmakta ve öncelikle bu alanlardaki yatırımların tamamlanmasına gerek duymaktadır.

Ülkenin büyüklüğü gözönüne alındığında, her bir sahada izleme yapılmasının çok pahalı olabileceği düşünülmektedir. Dolayısıyla Direktifin de önerdiği gibi hava kalitesinin tahmini ve belirlenmesi için modelleme kullanılabilir, bu ise emisyon envanterlerinin çıkarılması zorunluluğunu ortaya çıkarmaktadır. Bu envanterler aynı zamanda Türkiye'nin şu ana kadar teknik altyapı eksikliği nedeniyle taraf olamadığı uluslararası anlaşmalar kapsamında ihtiyaç duyacağı bilgiyi de temin etmesi açısından önemlidir.

b) AB Müktesebatı

15. 15 Temmuz 1980 tarih ve 80/779/EEC simgeli, kükürt dioksit ve askıdaki maddeler için hava kalitesi sınır ve rehber değerlerine dair Konsey Direktifi
16. 3 Aralık 1982 tarih ve 82/884/EEC simgeli, havadaki kurşun oranına dair Konsey Direktifi
17. 28 Temmuz 1984 tarih ve 84/360/EEC simgeli, endüstriyel tesislerden kaynaklanan hava kirliliği ile mücadeleye dair Konsey Direktifi
18. 7 Mart 1985 tarih ve 85/203/EEC simgeli, azot dioksit hava kalitesi standardı ile ilgili Konsey Direktifi
19. 24 Kasım 1988 tarih ve 88/609/EEC simgeli, büyük yakma tesislerinden kaynaklanan bazı kirleticilerin emisyonlarının sınırlandırılmasına dair Konsey Direktifi ile bu Direktifi Değiştiren Konsey Direktifi önerisi (98PC0415)
20. 8 Haziran 1989 tarih ve 89/369/EEC simgeli, yeni şehir çöp yakma tesislerinden kaynaklanan hava kirliliğinin önlenmesine dair Konsey Direktifi
21. 21 Haziran 1989 tarih ve 89/429/EEC simgeli, mevcut şehir çöp yakma tesislerinden kaynaklanan hava kirliliğinin önlenmesine dair Konsey Direktifi
22. 21 Eylül 1992 tarih ve 92/72/EEC simgeli, ozonun yol açtığı hava kirliliğine dair Konsey Direktifi

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

23. 20 Aralık 1994 tarih ve 94/63/EC simgeli, petrolün depolanması ve terminallerden servis istasyonlarına dağıtılmasından kaynaklanan uçucu organik bileşiklerin (VOC) kontrolüne dair Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi
24. 27 Eylül 1996 tarih ve 96/62/EC simgeli dış hava kalitesinin değerlendirilmesi ve yönetimine dair Konsey Direktifi ile eki Direktif (22 Nisan 1999 tarih ve 1999/30/EC simgeli dış havadaki kükürt dioksit, azot dioksit ve azot oksitleri partikül madde ve kurşun sınır değerlerine ilişkin Konsey Direktifi)
25. 16 Aralık 1997 tarih ve 97/68/EC simgeli, yolda gitmeyen hareketli makinalardaki içten yanmalı motorlardan kaynaklanan gaz ve partikül haldeki kirleticiler için tedbirlerle ilgili Üye Devletler mevzuatlarının yakınlaştırılmasına dair Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi
26. 13 Ekim 1998 tarih ve 98/70/EC simgeli, petrol ve dizel yakıtların kalitesine dair ve 93/12/EEC simgeli Konsey Direktifini değiştiren Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi
27. 11 Mart 1999 tarih ve 1999/13/EC simgeli, bazı faaliyet ve tesislerde organik çözücülerin kullanılmasından kaynaklanan uçucu organik bileşiklerin emisyonlarının sınırlandırılmasına dair Konsey Direktifi
28. 26 Nisan 1999 tarih ve 1999/32/EC simgeli, bazı sıvı yakıtların kükürt oranının azaltılmasına ve 93/12/EEC simgeli Direktifin değiştirilmesine dair Konsey Direktifi
29. 385L0210 / OJ L 096 03.04.85 s.25 82/210/EEC: Petrolün kurşun içeriği ile ilgili Üye Devletler yasalarının yakınlaştırılması hakkında 20 Mart 1985 tarihli Konsey Direktifi
30. Petrol ile dizel yakıtların kalitesi konusunda “Oto-petrol” programı (COM (96)0164) uyarınca önerilerle ikame edilecektir
31. 393L0012 / OJ L 074 27.03.93 s.81 / Bazı likid yakıtların sülfür içeriği ile ilgili 23 Mart 1993 tarih ve 93/12/EEC sayılı Konsey Direktifi
32. 3 1997 D 0101/ OJL 035 05.02.1997 p.14/97/101/EC 97/101/EC: Üye devletler arasında hava kirliliği ölçümleri bilgilerinin ve net work verilerinin karşılıklı değişimini ortaya koyan 27 Ocak 1997 tarihli Konsey Kararı.
33. 3 1985 L 0210/ OJL 096 03.04.85 p.25/85/210/EEC Benzindeki kurşun oranı ile ilgili üye devletler yasalarının yaklaştırılması hakkında 20 Mart 1985 tarih ve 85/210/EEC sayılı Konsey Direktifi.

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

34. 3 1998 L 070/ OJL 350 28.12.1998 p.58/98/70/EC Petrol kalitesi ve dizel yakıtlarla ilgili 93/12/EEC sayılı Konsey Direktifinin değiştirilmesi ile ilgili 13 Ekim 1998 tarih ve 98/70/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi.
35. 3 1999 L 0032/ OJL 121 11.05.1999 p.13/1999/32/EC Bazı likit yakıtların sülfür içeriğinin azaltılması ile ilgili ve 93/12/EEC sayılı Direktifi değiştiren 26 Nisan 1999 tarih ve 1999/32/EC sayılı Konsey Direktifi.
36. 3 1999 L 0030/ OJL 163 29.06.1999 p.41/1999/30/EC Havadaki sülfür dioksit,nitrojen dioksit,nitrojen oksit, partikül ve kurşun değerlerinin sınırlandırılması ile ilgili 22 Nisan 1999 tarih ve 1999/30/EC sayılı Konsey Direktifi.
37. Bağlayıcı olmamakla birlikte, başta Hava Kalitesi Çerçeve Direktifi ve eki direktifler olmak üzere bazı direktiflerin uygulamasında önemli olan aşağıdaki Kararlar da ele alınacaktır:
38. 29 Temmuz 1996 tarih ve 96/511/EC simgeli 80/779/EEC, 82/884/EEC, 84/360/EEC ve 85/203/EEC simgeli Direktifler için getirilen soru formlarına dair Komisyon Kararı
39. 27 Ocak 1997 tarih ve 97/101/EC simgeli, Üye Devletlerde dış hava kirliliğini ölçen istasyon ve ağlardaki bilgi ve verinin karşılıklı değişimini öngören Konsey Kararı
40. Türkiye Uzun Menzilli Sınırlararası Hava Kirliliği Sözleşmesi ile EMEP Protokolüne (81/462/EEC ve 86/277/EEC simgeli Konsey Kararları), Ozon Tabakasının Korunmasına Dair Viyana Sözleşmesi ve eki Ozon Tabakasını İncelten Maddelere Dair Montreal Protokolü ile Londra ve Kopenhag Değişikliklerine (88/540/EEC, 91/690/EEC,94/68/EEC simgeli Konsey Kararları) taraf olduğundan, diğerlerinden ayrı olarak aşağıdaki mevzuatın da ele alınması gerekmektedir:
41. 17 Mayıs 1993 tarih ve 93/361/EEC simgeli, Topluluğun 1979 uzun menzilli sınırlararası hava kirliliği sözleşmesinin azot oksitlerin emisyonlarının veya bunların sınırlararası taşınımının kontrolüne dair Protokolüne katılmasına dair Konsey Kararı
42. 15 Aralık 1993 tarih ve 94/69/EC simgeli, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesinin kabulüne ilişkin Konsey Kararı
43. 24 Haziran 1993 tarih ve 93/389/EEC simgeli, Topluluğun karbondioksit ve diğer sera gazı emisyonlarının izlenmesi için bir izleme sistemi kurulmasına dair Konsey Kararı ile değişiklikleri

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

44. 23 Mart 1998 tarih ve 98/686/EC simgeli, Avrupa Topluluğunun 1979 uzun menzilli sınırlar aşırı hava kirliliği sözleşmesinin daha ileri kükürt azaltımına dair Protokolüne katılmasına dair Konsey Kararı

c) Sorumlu Kuruluş

Hava kalitesi ile ilgili yukarıda sıralanan hususlar Çevre Bakanlığının sorumluluğunda aşağıdaki kuruluşlarla koordinasyon ve işbirliği ile ele alınacaktır.

- Sağlık Bakanlığı
- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
- Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
- Devlet Planlama Teşkilatı
- Valilikler
- Belediyeler
- Türk Standartları Enstitüsü
- Devlet İstatistik Enstitüsü
- Özel Sektör

d) Nihai Hedef

Yukarıda belirtilen Direktiflerin Türk mevzuatına yansıtılmasıdır.

II- UYGULAMA YÖNTEMİ

a) Türk Mevzuatının Mevcut Durumu

1. 2872 sayılı Çevre Kanunu
2. 2918 sayılı Karayolu Trafik Kanunu
3. Çevre Bakanlığının Kuruluş ve Görevlerine İlişkin 443 sayılı Kanun Hükmünde Kararname
4. Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliği
5. Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği
6. Taşıt Değişikliklerinin Planlanmasına Prensipleri TS-4980

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

7. Ham ve Petrol Ürünlerinin Depolanmasında Güvenlik Kuralları TS-4943
8. Yakıt Satışları ve Servis İstasyonları için Genel Düzenlemeler TS-6058
9. Sıvı Yakıt ve Motorin Depolama Tankları TS-8991
10. Yakıt kalitesi ile ilgili Genelgeler

b) Türk Mevzuatında Yapılması Gereken Değişiklikler

Öncelikle, hava kalitesi sınır değerleri, bazı sanayi tesisleri için emisyon limitleri gibi Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliğinin ilgili hükümlerinde ve standartlarda bazı değişiklikler yapılması gerekmektedir.

Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliği yakma tesisleri, atık yakma tesisleri gibi sanayi tesislerinin emisyonlarını düzenlemektedir. AB mevzuatı ile düzenlenen ancak Türk mevzuatında yer almayan bazı tesis grupları bulunmaktadır. Dolayısıyla tesis gruplarının ele alınması ve yeni hava kalitesi sınır değerlerinin belirlenmesi gerekmektedir.

Topluluk mevzuatının üstlenilmesi ile hava kalitesi sınır değerleri ve bazı endüstriyel tesisler için emisyon sınırları gibi konularda getirilen yeni sınırları uygulanması yasal düzenlemeler yanısıra yerel düzeyde gerekli teknik ve personel altyapısının geliştirilmesi gerekmektedir.

İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi ile 1979 Uzun menzilli Sınırlarını Hava Kirliliği Sözleşmesinin eki Protokollerine ortak ancak farklı sorumluluk ilkesi çerçevesinde katılınması mümkün olabilecektir.

c) Gerekli Kurumsal Değişiklikler

Mevzuatın uyumlaştırılması sürecinde mevcut kurumsal yapıda herhangi bir değişikliğe gerek duyulmamaktadır. Ancak mevzuatın etkin uygulaması için, Çevre Bakanlığı ve diğer ilgili birimlerin sorumluluklarının açık ve net biçimde tanımlanması gerekmektedir.

d) Yeni Hukuki Düzenlemelerin Yürürlüğe Girmesine Bağlı Olarak Alınması Gereken Tedbirler

e) Yeni Düzenlemelerin Uygulanması için gereken Ek Personel ve Eğitim İhtiyacı

Hava kalitesi direktiflerinin uygulanması, izinlerin veya onayların verilmesi, gözetim, tesis ve faaliyetlerin izlenmesi ve denetimi, verilerin toplanması, analiz ve raporlama gereklilikleri için merkezi ve yerel düzeyde ilave personele ihtiyaç duyulmaktadır.

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

Merkezi düzeyde mevzuatın etkin uygulanabilmesi için gerekli şartların karşılanabilmesi amacıyla 10 ilave personele ihtiyaç duyulacağı tahmin edilmektedir.

f) Gerekli Yatırımlar

Aşağıdaki hususlarda çalışmaların ve yatırımların yapılması ve olası maliyetlerin belirlenmesi gerekmektedir. Bu çalışmaların hazırlanacak program çerçevesinde ele alınması düşünülmektedir.

Hava kalitesi izleme istasyon ağının ve ilgili kalite temin ekipmanının kurulması ve muhafazası ile izleme sonuçlarının rapor edilmesi;

Uluslararası anlaşmaları esas alan mevzuat kapsamında gerekli izleme sisteminin kurulması (sera gazları, kirleticilerin sınırlarötesi taşınımı gibi);

Kirleticilerin, seragazlarının emisyon envanterinin ve kaynaklarının çıkartılması ;

Mevzuatın öngördüğü kalitede yakıt üretilebilmesi için yakıt üretim tesislerindeki yatırımlar (rafinerilerdeki yatırımlar gibi) ;

Büyük sabit kirletici kaynaklarda kirlilik azaltım yatırımları (desülfürizasyon tesislerinin inşaatı gibi) ;

Yakıt değişikliği maliyetleri.;

Emisyon Envanterlerinin oluşturulması ve modelleme;

Rafineriler gibi yakıt üreten tesislerde iyi kalitede yakıt üretimi için yapılacak yatırımlar;

III. TAKVİM

Kısa Vade

89/369/EEC, 89/429/EC ve 94/67/EEC simgeli direktifler ile 88/609/EC simgeli Direktifi değiştirmek üzere yapılan önerinin (98PC0415) bazı bölümlerinin uyumlaştırılması;

96/12'nin özellikle bölge ve yerleşim yeri tanımı ile ilgili hükümleri ve uyarı kademelerinin belirlenmesi ve kamuya açıklama yapma mekanizmaları ile yetkili kurumların belirlenmesine ilişkin hükümlerinin uyumlaştırılması ve yetkili kurum personelinin eğitilmesi;

Hava kirleticileri ve sera gazı emisyon envanterlerinin çıkarılmaya başlanması.;

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

Uyumlaştırılacak Direktif ve Kararların etkin uygulanması için programların geliştirilmesi;

Etkin uygulama için ekipman ihtiyaçlarının tanımlanması (mevcut izleme istasyonlarının değerlendirilmesi, iyileştirilecek ve yeni kurulacak istasyonların sayısının belirlenmesi, bilgi ağı, denetimlerde kullanılmak üzere ekipman vb.);

Direktif ve Kararların etkin uygulama ve icraası için personel alımı ve eğitim konularının tanımlanması.

Merkezi ve yerel düzeyde yetkili mercilerin belirlenmesi;

Ölçüm istasyonları, yerleri ve kullanılan ölçüm teknikleri konusunda envanter çıkarılması ve önceki ölçümlerin güvenilirliğinin değerlendirilmesi;

İzleme ağına iyileştirmelerden sonra dahil edilebilecek istasyonlar ile yeni izleme istasyonlarının kurulacağı alanların belirlenmesi ;

Hava kalitesinin ilk değerlendirmesi ve Hava Kalitesi Çerçeve direktifi ile eki direktifler kapsamında izlenecek yerleşim yerlerinin tanımlanması için kriterlerin geliştirilmesi (ozona özel önem verilecektir);

Bir kalite temin programının ve kullanılacak model tekniklerinin tanımlanmasının geliştirilmesi ;

Hava kirlenici emisyon envanterinin oluşturulmaya başlanması ve hava kalitesi yönetimi için programların geliştirilmesi;

Orta Vade

88/609/EEC simgeli direktif ve bunun Değişiklik önerisi, 99/13/EC, 94/63/EC, 97/68/EC, 98/70/EC, 99/13/EC ve 99/32/EC konusunda ilgili taraflarla görüş alış-verişi;

96/62/EC ve eki Direktifler, 98/70/EC, 99/32/EC ve 88/609/EEC'yi değiştiren Konsey Direktifi önerisinin (98PC0415) uyumlaştırılması;

96/511/EC ve 97/101/EC simgeli Kararların kabulü;

Bütün kirlenici kaynaklar için emisyon envanterinin oluşturulması;

Sera gazı emisyonlarının azaltılması için programların oluşturulması;

Ekipmanın satın alınması;

Bir hava kalitesi izleme ve raporlama sisteminin kurulması ve gerekli ekipmanın satın alınması;

Kalite temin programının kurulması ve kullanılabilir modellerin belirlenmesi;

Emisyon envanterinin çıkarılması;

IV-FİNANSMAN- GEREKLİ HARCAMALAR VE FİNANSMAN KAYNAKLARI

Gerekli harcamaların büyüklüğü ve finansman biçimleri daha sonra belirlenecektir.

3.23.3 Atık Yönetimi

a) Mevcut Durum

Evsel Katı Atık Yönetimi

1991 de yürürlüğe girmiş olan Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği düzensiz depolama yolu ile bertaraf edilen evsel katı atıkların yaratmış olduğu olumsuz etkilerin kontrol altına alınmasını amaçlamaktadır. Ayrıca, söz konusu yönetmelik, ambalaj atıklarının toplanması, ve geri kazanılması ile ilgili yasal yaptırımlar getirmektedir.

Yönetmelik, 3 temel prensip üzerine oturmaktadır:

Az atık üretimi (Atık minimizasyonu);

Atık geri kazanımı;

Çevreye zarar vermeden atığın bertarafıdır;

Atıkların toplanması ve taşınması Belediyelerin sorumluluğundadır.

Tehlikeli Atık Yönetimi

Gelişmiş ülkelerden ülkemize olan yasadışı atık trafiğinin önlenmesi amacıyla 1989 yılında “Basel Sözleşmesi” imzalanmış ve 1994 yılında onaylanmıştır. Ülkemizde tehlikeli atık yönetim sisteminin oluşturulması amacıyla Çevre Kanunu ve Basel Sözleşmesine dayalı olarak “Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği (TAKY)” hazırlanmış ve 1995 yılında yürürlüğe girmiştir. Yönetmelikte yer alan atık kategorileri ve atık listesi Basel Sözleşmesi’den adapte edilmiştir. Ayrıca bu listeler ülkemiz şartlarına uygun olarak detaylandırılmıştır. TAKY ile ülkemize olan her türlü atık ithalatı yasaklanmıştır. Ancak %85 ve üzerinde metal ihtiva eden hurdaların ithali kontrole tabidir. Bu kontroller 1993 yılından itibaren Çevre Bakanlığınca yürütülmektedir Ayrıca tarama çamurları, atık yağlar, cips ve termik santral külleri ve tıbbi atıklar bu Yönetmelikte “Özel Atıklar” listesinde yer

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

almaktadır. Tehlikeli atık geri kazanım ve nihai bertaraf tesisleri Çevre Bakanlığından işletme lisansı almakla yükümlüdür.

Türkiye’de uluslararası standartlara haiz tek tehlikeli atık bertaraf tesisi Kocaeli ilinde olup, oluşturulan sistemde tehlikeli artıkların yakılması ve/veya düzenli depolanması mümkündür, alanının hacmi ise 700.000 m³ dür.

Tıbbi Atıklar

Sağlık Bakanlığının 1997 yılı verilerine göre ülkemizde toplam hastane sayısı 1120 olup, yatak kapasitesi ise 160.884 dir.

Devlet İstatistik Enstitüsü verilerine göre kişi başına düşen günlük tıbbi atık miktarı;

- Devlet Hastaneleri için 1,92 kg/yatak-gün;
- Özel Hastaneler için 2,01 kg/yatak-gün;
- Ortalama olarak ise 2 kg/yatak-gün olarak belirlenmiştir.;

Türkiye’de yatak doluluk oranının ortalama olarak %65 civarında olduğu kabul edildiğinde, yaklaşık 7,6 milyon ton/yıl tıbbi atık üretilmektedir. “Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği”ne göre tıbbi atıkların bertarafında yakma yöntemi esastır. Türkiye’de İstanbul, Antalya (Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi), Ankara (GATA, Ankara Veterinere Fakültesi), Sivas (Suşehri Devlet Hastanesi) ve Muğla (Fethiye Devlet Hastanesi)’da olmak üzere toplam 6 adet yakma tesisi mevcuttur. Ancak, tıbbi atıkların büyük bir kısmı düzensiz depolanarak bertaraf edilmektedir.

Yapılan çalışmaların amacı, atıkların yönetimi ile ilgili Türk mevzuatını AB mevzuatı ile uyumlu hale getirmektir. Söz konusu çalışma sonucu olarak çevrenin korunması amacı ile Komitenin belirlemiş olduğu çevresel standartların oluşturulması ve uygulanması sağlanacaktır. Bu kapsamda, öncelikle bölgesel atık yönetimi planlarının yapılması ve yağ, pil ve akümülatör atıklarının yönetimi, termik santral külleri, ambalaj atıkları gibi atıkların çevre ile uyumlu bertarafının sağlanması yönünde mevzuat eksikliklerinin giderilmesi gerekmektedir.

Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği ile tehlikeli atıklara ilişkin özel kurallar belirlenmiş olup, ulusal mevzuatımızda verilen bu kurallar bazı yönleri ile AB Direktiflerinde verilen kurallardan daha sıkı tedbirler içermektedir. Yine aynı Yönetmelikte tehlikeli atıkların özellikleri, bertaraf şekilleri, bertaraf kriterleri ve işlemleri verilmektedir. Ayrıca tehlikeli atık oluşturabilecek aktiviteler de bu yönetmelikte verilmekte olup, kontrol edilmesi gereken genel atık tiplerine ilişkin atık listesi kod numaraları verilmiş şekilde mevcuttur.

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

Ayrıca, Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliğinde yapılan değişiklik ile, tehlikeli atıkların yakılmasına ilişkin AB Direktifleri(94/67/EC; 897/283/EC) ile söz konusu mevzuat tamamen uyumlu hale getirilmiştir. Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği, ilgili AB Direktif ve Kararları ile hemen hemen uyumludur.

Bu kapsamda tehlikeli atıkların yönetimi konusunda belirlenen ihtiyaçlar:

Eğitim programları hazırlanması;

Komitenin tehlikeli atık listesi ve verileri doğrultusunda bir tehlikeli atık bilgilendirme sisteminin oluşturulması;

Tehlikeli atık yönetimi planlama sistemlerinin belirlenmesidir.

Bu amaca hizmet etmek üzere Marmara, Ege ve Akdeniz bölgelerini içeren Tehlikeli ve Özel Atık Yönetimine ilişkin bir proje başlatılmıştır.

Tehlikeli Atıkların Sınırötesi Taşınımı

Türkiye, 20 Eylül 1994 tarihinde, “Tehlikeli Atıkların Sınırötesi Taşınımı ve Bertaraf Edilmesinin Kontrolüne İlişkin Basel Sözleşmesi”ne taraf olmuştur. Tehlikeli Atıkların Kontrolüne ilişkin ulusal mevzuat (yönetmelik) Basel Sözleşmesi baz alınarak hazırlanmış ve 27 Ağustos 1995 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu yönetmelik kapsamında tehlikeli atıkların sınırötesi taşınımına ilişkin bildirim sistemleri, uluslararası taşıma formları, yasadışı trafik, bildirim ile ilgili kurallar, tehlikeli atıkların ithalatı ve ihracatı ile ilgili kontroller ve transit geçişle ilgili kurallar ayrıntılı bir şekilde verilmektedir. Adı geçen konular Basel Sözleşmesi ile birebir uyumludur.

Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği ile bazı metal hurdaları hariç her türlü tehlikeli atığın Türkiye’ye ithali yasaklanmıştır. Ancak Türkiye’den geri kazanım veya bertaraf amacıyla tehlikeli atık ihracatı sadece OECD, AB üyesi ülkelere ve Liechtenstein’a Basel Sözleşmesinin prosedürleri doğrultusunda yapılmaktadır.

Türkiye, Basel Sözleşmesinin “sadece nihai bertaraf amacı için değil, geri kazanım, tekrar kullanım gibi amaçlarla da Sözleşmenin Ek VII’inde listelenen ülkelere bu listede bulunmayan ülkelere taşınımını yasaklayan” II/12 ve III/1 Kararlarını desteklemektedir. Karar III/1’in onaylanması amacıyla yapılan çalışmalar tamamlanmış olup, kısa sürede onaylanma sürecine geçilecektir.

Söz konusu yönetmelik ilgili AB Direktifleri ile hemen hemen uyumlu olmakla birlikte şu düzenlemelere ihtiyaç vardır;

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

Atık girişi ve çıkışında aynı Gümrük kapısında kontrolün sağlanması için ihtisas gümrüklerinin oluşturulması ve ilgili elemanların eğitiminin sağlanması;

İlgili kurum ve kuruluşlar arasında hızlı ve direk bir bilgi alışverişinin sağlanması;

Ülke içi taşınımında denetimin sağlanması için çevresel müfettişlik birimleri kurulmasıdır.

Piller ve Akümülatörler

Kullanılmış pil ve akülere ilişkin ayrı bir mevzuat bulunmamaktadır. Bu konular Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği'nde ele alınmaktadır. Ancak, kullanılmış pil ve akümülatörlere ilişkin yönetmelik taslağı aşağıda sıralanan amaçlar için hazırlanmıştır:

Kullanılmış pil ve akümülatörlerin çevreye zarar verecek şekilde doğrudan ve dolaylı bir biçimde alıcı ortama verilmesinin önlenmesi;

Daha az miktarlarda tehlikeli madde içeren pil ve akümülatörlerin kullanımının sağlanması;

Kullanılmış pil ve akümülatörlerin üretim, ithalatı, ihracatı, taşınması, geri kazanımı ve bertarafının kontrolü;

Tehlikeli pil ve akümülatörlerin evsel atıklardan ayrı olarak toplanması ve uygun geri kazanım ve bertaraf tesisleri kurularak çevreyle uyumlu bertarafının sağlanması.

Pil ve akümülatörlere ilişkin taslak yönetmelik ve “Zararlı Kimyasal Madde ve Ürünlerin Kontrolü Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” kapsamında verilen pil ve akümülatörlerin içerdiği civa, kadmiyum ve kurşun miktarları Avrupa Birliği mevzuatı ile tamamen uyumlu hale getirilmiştir. Ancak, finansal, teknolojik ve eğitim eksiklikleri nedeniyle pil ve akümülatörlere ilişkin mevzuatın uygulanmasında zorluklarla karşılaşmaktadır. Pil ve akümülatörlerin geri kazanımı ve yeniden satılmasını destekleyecek bir sistem oluşturulmalıdır. Pil ve akümülatörlerin satışına ilişkin sınırlamalar Pil ve Akümülatörlere İlişkin Taslak Yönetmeliğin onaylanmasından sonra yürürlüğe girecektir. Pil ve akümülatörlerin kompozisyonuna ilişkin etiket sistemi oluşturulmalıdır. Atıkların etiketlenmesi, toplanması ve kayıt zorunlulukları ile ilgili kontrol sistemi Çevre Bakanlığı tarafından oluşturulmalı ve uygulanmalıdır. Bu tip atıkların kontrolü için kurumsal ve bilgisel bazda yeterli altyapı oluşturulmalı ve halk bu konuda bilinçlendirilmelidir.

Türkiye’de pil üretimi yapan tek bir kuruluş mevcut olup, bu tesiste kadmiyum içerikli piller üretilmektedir. Kadmiyum içermeyen pil üretiminin sağlanması için bazı teknolojik değişikliklerin yapılması gerekmektedir.

Atık Düzenli Depolama Sahaları

Atıkların düzenli depolanmasına ilişkin Türkiye’de mevcut iki yönetmelik bulunmaktadır. Bunlar; 14 Mart 1991 tarihli “Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği” ve 27 Ağustos 1995 tarihli "Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği"dir. Her iki yönetmelik de atık düzenli depolama sahalarına ilişkin tasarım, işletme, kapatma ve kapatma sonrası işlemleri ile ilgili kriterler içermektedir. Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği’nde verilen kriterler Amerika Birleşik Devletleri Çevre Koruma Kurumu (EPA) kriterlerinden adapte edilmiştir. Her iki yönetmelik de Avrupa Birliği mevzuatı ile çoğu yönden uyumludur. Ancak, doğal ve sentetik bariyerlerin uygulanması ile ilgili Türk ve Avrupa Birliği mevzuatı arasında bazı ufak farklılıklar vardır.

Atıkların düzenli depolanması Türkiye için yeni bir uygulamadır ve bu güne değin gerekli düzeye ulaşamamıştır. Eski düzensiz depolama sahalarının kapatılması ve uygun şekilde rehabilite edilmesi önem arz etmektedir. Diğer bir önemli konu; yerel otoritelerin atık düzenli depolama sahalarının planlanması, inşa edilmesi ve işletilmesi konularında desteklenmeleridir. Türkiye için gerekli atık düzenli depolama sahalarının sayısına ve kapasitesine karar verilebilmesi için, evsel ve tehlikeli atıklara ilişkin güvenilir bir veri tabanının oluşturulması gerekmektedir.

Atık Yağlar, Poliklorlu Bifeniller ve Terfeniller

Türkiye, atık yağlar, poliklorlu bifeniller ve terfeniller konularında ayrı yönetmeliklere sahip değildir. Bu tip tehlikeli atıklar “Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği” çerçevesinde kontrol edilmektedir. Bu Yönetmeliğe göre, atık yağlar özel atık olarak sınıflandırılmış olup, atık yağ yönetimi konulu yeni yönetmeliğin hazırlanması yükümlülüğü Çevre Bakanlığına verilmiştir. Bu kapsamda taslak yönetmelik, ilgili AB Direktifleri paralelinde hazırlanmaktadır.

Bu bağlamda atık oluşumuna, toplanmasına ve taşınmasına ilişkin izleme sistemi, piyasa kayıt sistemi ile atık yağ azaltma ve geri kazanım teknolojileri ve bu konuda çalışan uzmanların eğitimi önemli hususlar olarak görülmektedir. Ayrıca, poliklorlu bifeniller ve terfenillerin analizinde bazı güçlüklerle karşılaşmaktadır.

Ambalaj ve Ambalaj Atıkları

Türkiye’de şu anda ambalaj atıklarının geri toplanması ve değerlendirilmesine yönelik çalışmalar “Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında yürütülmektedir. Özellikle evsel tüketime yönelik sıvı gıda ve temizlik ürünlerinin plastik, metal, cam ve lamine, karton içecek ambalajları için belirli oranlarda toplama ve geri kazanım zorunluluğu bulunmaktadır.

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

Bununla birlikte, mevcut yönetmelik bütün ürünleri ve ambalajları kapsamamakta, buna karşılık ambalaj üretimi ve ambalajlı ürün tüketimi hızlı bir biçimde artmaktadır. Pek çok belediyede düzenli depolama sahalarının işletmeye açılmaya başlandığı ve bu atıkların depolama sahasına gitmeden ayrı toplanması, toplanan atıkların da özellikle maddesel geri kazanım olarak değerlendirilmesi ülkemiz ekonomisi için önem taşımaktadır. İlgili sanayi sektörleri için şu andaki mevcut yönetmelik ile getirilen toplama ve değerlendirme sorumluluğu direktifteki kapsam ve hedefler doğrultusunda daha da genişletilecek, sağlıklı bir envanter oluşturulacak, ortak bir işaretleme sistemine geçilecek, kamuoyunda yeterli bilinç oluşturulacak ve sorumluluk paylaşımına gidilecektir. Bu amaçla, direktifin esas alındığı bir “Ambalaj Atıkları Yönetmeliği” hazırlanmaktadır. Hazırlanan taslak yönetmeliğin amaçları aşağıda sıralanmaktadır:

Ambalaj ve ambalaj malzemesi atıklarının çevre üzerindeki olumsuz etkisinin önlenmesi;

Ambalaj atıklarının, oluşumundan başlayarak, daha az üretilmesini sağlamak, daha sonra bu atıkların yeniden kullanımını, geri dönüşümünü ve geri kazanımını sağlayarak ambalaj atığı miktarının azaltılması;

Ambalaj atıklarından kaynaklanan çevre kirliliğinin azaltılarak, bu atıkların ekonomik değer ifade edecek şekilde değerlendirilmesi;

Belirli temel gereksinimlere ve standartlara sahip ambalajların üretiliminin ve işaretlenmesinin sağlanması;

Ekonomik araçları da kullanarak ambalaj atıkları konusunda ilgili tarafların ortak sorumluluk şemsiyesi altında toplanması;

Ülkede üretilen, tüketilen, geri toplanan, tekrar kullanılan, geri dönüştürülen, geri kazanılan ve nihai bertaraf edilen ambalaj malzemelerinin malzeme bazında ve toplamda sağlıklı bir envanterinin oluşturulması;

Sağlıklı ve verimli bir toplama ve dönüşüm sisteminin hayata geçirilmesidir.

Bu konuda yeterli tecrübeye sahip ülkelerin teknik yardımına ihtiyaç duyulduğu gibi, özellikle de ambalajların ağır metal içerikleriyle ilgili standartlara uyum sağlanabilmesi, geri kazanım tesislerinin yaygınlaştırılması ve mevcut tesislerin modernizasyonu için teknoloji transferine ve finansmana ihtiyaç duyulacaktır.

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

b) AB Müktesebatı

45. 8 Mart 1991 tarih ve 91/157/EEC sayılı belirli tehlikeli maddeleri ihtiva eden piller ve akümülatörlere ilişkin Avrupa Birliği Direktifi;
46. 4 Ekim 1993 tarih ve 93/86/EEC sayılı belirli tehlikeli maddeleri ihtiva eden piller ve akümülatörlere ilişkin Avrupa Birliği'nin 91/157/EEC sayılı Direktifi doğrultusunda teknik süreçlerin uyarlanması;
47. 22 Aralık 1998 tarih ve 98/101/EEC sayılı belirli tehlikeli maddeleri ihtiva eden piller ve akümülatörlere ilişkin Avrupa Birliği'nin 91/157/EEC sayılı Direktifi doğrultusunda teknik süreçlerin uyarlanması;
48. 26 Nisan 1999 tarih ve 99/31/EC sayılı atıkların düzenli depolanmasına ilişkin Avrupa Birliği Direktifi;
49. 75/439/EEC sayılı atık yağların bertarafına ilişkin Avrupa Birliği Direktifi,
50. 96/59/EC sayılı PCB ve PCT'lerin bertarafına ilişkin Avrupa Birliği Direktifi;
51. 12 Aralık 1991 tarihli ve 91/689/EEC sayılı Tehlikeli Atıklara ilişkin AB Direktifi;
52. 27 Haziran 1994 tarihli ve 94/31/EC sayılı Tehlikeli Atıklara İlişkin 91/689/EEC Direktifinde değişiklik yapılmasına ilişkin AB Direktifi;
53. 22 Aralık 1994 tarihli ve 94/904/EC sayılı 91/689/EEC Direktifi Madde 1(4) e doğrultusunda tehlikeli atık listesinin oluşturulmasına ilişkin AB Kararı;
54. 17 Nisan 1996 tarih ve 96/302/EC sayılı 91/689/EEC nolu tehlikeli atıklara ilişkin direktife ilişkin formatın oluşturulması ile ilgili karar;
55. 16 Aralık 1994 tarih ve 94/67/EC sayılı tehlikeli atıkların yakılmasına ilişkin direktif;
56. 21 Nisan 1997 tarih ve 97/283/EC sayılı tehlikeli atıkların yakılmasında atmosferik emisyonlarda dioksin ve furan konsantrasyonlarının ölçüm metodlarına ilişkin karar;

Tehlikeli Atıkların Sınırötesi Taşınımına İlişkin Direktifler ve Kararlar;

57. 259/93/EEC
58. 120/97/EC

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

59. 2408/98/EC
60. 93/98/EEC
61. 94/575/EC
62. 94/721/EC
63. 94/774/EC
64. 96/640/EC
65. 97/640/EC
66. 98/368/EC
67. 20 Aralık 1994 tarih ve 94/62/EC sayılı Ambalaj ve Ambalaj Atıkları ile ilgili Avrupa Birliği Direktifi;
68. 28 Ocak 1997 tarih ve 97/129/EC sayılı Ambalaj ve Ambalaj Atıkları hakkındaki 94/62/EC sayılı direktif doğrultusunda ambalaj materyalleri için bir tanımlama sistemi oluşturulması ile ilgili Avrupa Birliği Direktifi;
69. 3 Şubat 1997 tarih ve 97/138/EC sayılı Ambalaj ve Ambalaj Atıkları hakkındaki 94/62/EC sayılı direktif doğrultusunda ambalaj materyalleri için envanter sistemine ilişkin format oluşturulmasına Dair Avrupa Birliği Direktifi
70. 378L0176 / OJ L 054 25.02.78 s.19 78/176/EEC: Titanyum dioksid endüstrisine ait atıklar hakkında 20 Şubat 1978 tarihli Konsey Direktifi
71. 382L0883 / OJ L 378 31.12.82 s.1 82/883/EEC: Titanyum dioksid endüstrisine ait atıklardan etkilenen çevrenin kontrolü ve izlenmesi usulleri hakkında 3 Aralık 1982 tarihli Konsey Direktifi
72. 392L0112 / OJ L 409 31.12.92 s.11 / Titanyum dioksid endüstrisine ait atıkların neden olduğu kirlenmenin azaltılması ve sonunda ortadan kaldırılması ile ilgili programların uyumlaştırılması usulleri hakkında 15 Aralık 1992 tarih ve 92/112/EEC sayılı Konsey Direktifi
73. 389L0369 / OJ L 163 14.06.89 s.32 89/369/EEC: Belediyelere ait yeni atık yakma tesislerinden kaynaklanan hava kirliliğinin önlenmesi hakkında 8 Haziran 1989 tarihli Konsey Direktifi
74. 389L0429 / OJ L 203 15.07.89 s.50 89/429/EEC: Mevcut belediye atık yakma tesislerinden kaynaklanan hava kirliliğinin azaltılması hakkında 21 Haziran 1989 tarihli Konsey Direktifi

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

75. 375L0442 / OJ L 194 25.07.75 s.39 75/442/EEC: Atıklar hakkında 15 Temmuz 1975 tarihli Konsey Direktifi
76. 12.376D0431 / OJ L 115 01.05.76 s.73 76/431/EEC: Atık Yönetimi Komitesi kuran 21 Nisan 1976 tarihli Komisyon Kararı
77. 13.394D0003 / OJ L 005 07.01.94 s.15 94/3/EC: Atıklar hakkında 75/442/EEC sayılı Konsey Direktifinin 1a Maddesine göre bir atık listesi yapan 20 Aralık 1993 tarihli Komisyon Kararı
78. 396L0059 / OJ L 243 24.09.96 s.31 / Poliklorlu bifenil ve poliklorlu terfenillerin (PCB/PCT) ortadan kaldırılması hakkında 16 Eylül 1996 tarih ve 96/59/EC sayılı Konsey Direktifi
79. 391L0689 / OJ L 377 31.12.91 s.20 91/689/EEC: Tehlikeli atıklar hakkında 12 Aralık 1991 tarihli Konsey Direktifi
80. 17.386L0278 / OJ L 181 04.07.86 s.6 86/278/EEC: Çevrenin ve özellikle tarımda lağım suyu çamuru kullanıldığında, toprağın korunması hakkında 12 Haziran 1986 tarihli Konsey Direktifi
81. 21. 397D0129 / OJ L 050 20.02.97 s.28 / Paketleme ve atıkların paketlenmesi hakkında 94/62/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi uyarınca malzemelerin paketlenmesi ile ilgili tanıma sistemi kuran 28 Ocak 1997 tarihli Komisyon Kararı (AEA ile ilgili metin)
82. 397D0138 / OJ L 052 22.02.97 s.22 / Paketleme ve atıkların paketlenmesi hakkında 94/62/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi uyarınca veri tabanı sistemi ile ilgili formatları oluşturan 3 Şubat 1997 tarihli Komisyon Kararı (AEA ile ilgili metin)
83. 31999D0177/ OJL 056 04.03.1999 p.47/1999/177/EC 1999/177/EC: Paketleme ve atık paketlenme ile ilgili 94/62/EC sayılı Direktifdeki ağır metal yoğunlaşma seviyesi ile ilgili plastik kasa ve plastik paletlerin sapma durumunu ortaya koyan 8 Şubat 1999 tarihli Komisyon Kararı.
84. 31999D0412/ OJL 156 23.06.1999 p.37/1999/412/EC 1999/412/EC:(EEC) 259/93 sayılı Konsey Tüzüğü'nün 41(2) maddesi (C(1999) 1456 sayı ile bildirilen doküman) uyarınca üye devletlerin anket rapor etme yükümlülüğüne dair 3 Haziran 1999 tarihli Komisyon Kararı.
85. 31999D0412/ OJL 014 19. 01. 1999 p.24/1999/412/EC 1999/412/EC: Paketleme ve atık paketlenme(C(1998) 33940 sayılı dokümanda bildirilen) (sadece Almanca metin geçerlidir) (EEA ile bağlantılı metin) ile ilgili 94/62/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifinin 6(6) maddesi uyarınca Avusturya tarafından bildirilen tedbirleri teyid eden 22 Aralık 1998 tarihli Komisyon Kararı.

86. 31999D0652/ OJL 257 02.10.1999 p.20/1999/652/EC 1999/652/EC: Paketleme ve atık paketleme(C(1999) 2919 sayılı dokümanda bildirilen) (EEA ile bağlantılı metin) (sadece Hollandaca metin geçerlidir) ile ilgili 94/62/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifinin 6(6) maddesi uyarınca Belçika Tarafından bildirilen tedbirleri teyid eden 15 Eylül 1999 tarihli Komisyon Kararı.
87. 31999D00823/ OJL 3231 14.12.1999 p.19/1999/823/EC 1999/823/EC: Paketleme ve atık paketleme(C(1999) 3818 sayılı dokümanda bildirilen) (EEA ile bağlantılı metin) (sadece Hollandaca metin geçerlidir) ile ilgili 94/62/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifinin 6(6) maddesi uyarınca Hollanda tarafından bildirilen tedbirleri teyid eden 22 Kasım 1999 tarihli Komisyon Kararı.
88. 31999L0031/ OJL 182 16.07.1999 p.1/1999/31//EC Toprağa gömülü atıklar ile ilgili 26 Nisan 1999 tarih ve 1999/31/EC sayılı Konsey Direktifi.

c) Sorumlu Kuruluş

Atık yönetimi konusundaki mevzuat uyum çalışmalarında yetkili mercii, Çevre Bakanlığıdır. Bu çalışmalar Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Türk Standartları Enstitüsü, Belediyeler, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Türk Ticaret Odaları Borsaları ve Deniz Ticaret Odaları Borsaları Birliği ile koordineli olarak sürmektedir.

d) Nihai Hedef

Atık Yönetimi ile ilgili Türk mevzuatı ve AB mevzuatının uyumlaştırılması için plan ve programların belirlenmesi, bu amaçla kurum ve organizasyonların uygulayacağı görevlerin tespit edilmesidir.

II. UYGULAMA YÖNTEMİ

a) Türk Mevzuatının Mevcut Durumu

1983 yılında yayımlanan 2872 Sayılı Çevre Kanununun 8. Maddesi uyarınca, “her türlü atık ve artığı çevreye zarar verecek şekilde ilgili yönetmeliklerde belirlenen standartlara ve yönetmeliklere aykırı olarak doğrudan ve dolaylı biçimde alıcı ortama vermek, depolamak, taşımak, uzaklaştırmak ve benzeri faaliyetlerde bulunmak yasaktır.” hükmü yürürlükte olup konuyla ilgili uygulanmakta olan yasal mevzuat şunlardır :

1. Katı Atıkları Kontrolü Yönetmeliği,(14 Mart 1991);
2. Tıbbi Atıkları Kontrolü Yönetmeliği (20 Mayıs 1993);
3. Tehlikeli Atıkları Kontrolü Yönetmeliği (27 Ağustos 1995);

b) Türk Mevzuatında Yapılması Gereken Değişiklikler

Mevcut Yönetmeliklerde,değişiklik çalışmaları gerekmektedir.

Katı Atıkları Kontrolü Yönetmeliği,(14 Mart 1991);

Tıbbi Atıkları Kontrolü Yönetmeliği (20 Mayıs 1993);

Tehlikeli Atıkları Kontrolü Yönetmeliği (27 Ağustos 1995).

Aşağıda sıralanan yönetmelikler ise henüz taslak halinde olup, nihai hale getirme çalışmaları halen devam etmektedir:

-Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği;

-Atık Pil ve Akümülatörlerin Toplanması, Taşınması Bertarafının Kontrolü Yönetmeliği;

-Termik Santral Atıklarının ve Küllerinin Bertarafının Kontrolü Yönetmeliği;

-Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği;

-Atık Lastiklerin Kontrolü Yönetmeliği;

-Arıtma Çamuru Kontrolü Yönetmeliği;

-Atıkların Alternatif Yakıt Olarak Çimento Fabrikalarında Kullanımı Yönetmeliği.

c) Gerekli Kurumsal Değişiklikler

Atık Yönetimi sistemlerinin uygulanması amacı ile merkez ve yerel düzeyde yönetimin güçlendirilmesi önem arz etmektedir. Kalifiye ve yeterli sayıda eleman istihdamı ve eğitim programlarının uygulanması, bölgesel anlamda tehlikeli atık envanterlerinin miktar ve içerik olarak belirlenmesi gereklidir.

Tehlikeli atıklar ile ilgili 91/689/ EEC sayılı direktifi uyumunun sağlanması amacı ile yönetim planlarının oluşturulması ve gerekli yatırım programlarının hazırlanması gerekmektedir.

d)Yeni Hukuki Düzenlemelerin Yürürlüğe Girmesine Bağlı Olarak Alınması Gereken Tedbirler

e)Yeni Düzenlemelerin Uygulanması İçin Gereken Ek Personel ve Eğitim İhtiyacı

Atık yönetimi konularında çalışan elemanların desteklenmesi ve bu konudaki yaptırımların güçlendirilmesi gereklidir. Atık yönetimi konusunda incelenmesi gereken 40 direktif mevcuttur. 5 yıllık süre içinde 6 direktif önem arz

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

etmektedir. Her direktif için 3 kişi tahsis edildiğinde, Çevre Bakanlığında 18 kişi çalıştırılmalıdır. Halen bu konuda 10 eleman çalışmaktadır. Direktiflerin uyumlaşması için atık yönetiminde alt yapının oluşturulabilmesi ve bu atık envanterinin yapılması gerekmektedir. Bu nedenle yerel düzeyde de eleman ihtiyacı olup, sağlıklı ve etkili bir çalışma için 60 eleman gerekmektedir. Bu personel ihtiyacı (yaklaşık 70 kişi) sadece Çevre Bakanlığı için olup, başta genel yönetimler olmak üzere uygulayıcı kuruluşları kapsamamaktadır.

III TAKVİM

Kısa Vade

Envanter hazırlıkları ve yasal düzenlemeler – 2002

Orta Vade

Atık yönetimi projelerinin uygulanması – 2005

IV-FİNANSMAN-GEREKLİ HARCAMALAR VE FİNANSMAN KAYNAKLARI

1. Mevzuat değişikliği 1,000,000 \$	
2. Eğitim (uluslararası ilgili toplantılara katılım)	1,500,000 \$
3. Kurumsal çalışmalar	
2000- 2005 yılları arasında yapılacak çalışmalarda	
Merkez teşkilatlarında 500 eleman	1,600,000 \$
Bölgesel (Taşra) teşkilatlarında 100 eleman	500,000 \$
Ekipman	100,000 \$
Diğer Harcamalar	200,000 \$
Toplam	4,900,000 \$

3.23.4 Su Yönetimi

I-ÖNCELİK TANIMI

a) Mevcut Durum

2872 sayılı Çevre Kanunu hükümlerine uygun olarak Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği 9 Ağustos 1983 tarihinde 19919 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

Genel olarak Türkiye, ülkenin her yerine düzgün olarak dağılmamış olan çok sayıda su kaynağına sahiptir. Türkiye yüzeysel sular açısından coğrafik olarak 26 su havzasına ayrılmıştır. Ancak yüzey akışının yarıdan fazlası 6 ana havzadan kaynaklanmaktadır. Bunlar Dicle, Fırat, Doğu ve Batı Karadeniz, Antalya ve Batı Akdeniz. Fırat havzası (Türkiye'nin toplam alanının % 15'ini kaplar ve su hacmi 32 milyar metreküptür) en büyük olandır. 200 adet doğal göl (bunlardan 50 tanesinin alanı 5 km² den fazladır) yaklaşık 1 milyon hektarlık alanı kaplamakta olup, bu ülkenin toplam alanının %1' dir. Doğu Anadolu'daki Van Gölü (374 000 hektar) ve Orta Anadolu'daki Tuz Gölü (128 000 hektar) en büyük olanlardır.

Toplam yıllık yeraltı suyu beslemesi 41 milyar metreküp olup , bunun 12 milyonunun teknik ve ekonomik olarak işletilebilir olduğu tahmin edilmektedir. Hali hazırda 8 milyar metreküp işletilmektedir (sulama için % 55' i , içme suyu ve sanayi amaçlar için %45 ' i). Mevcut yeraltı su rezervlerinin dörtte biri Fırat ve Sakarya su toplama havzalarında bulunmaktadır.

Ülkemizde yaşanan hızlı sosyal ve ekonomik gelişme, su gereksiniminde çok ciddi artışlara neden olmuştur. Bu gelişmeler bir yandan su talebini arttırırken, diğer yandan da muhtelif kullanımlar için gereken uygun kalitedeki su kaynaklarının mevcudiyetini kirlenme yoluyla tehdit etmekte, su kaynaklarının çok amaçlı olarak kullanılabilirliğini kısıtlamaktadır.

Türkiye'de su kalitesi gerektiği biçimde izlenememekte ve gereksinimi duyulan veri bankası oluşturulamamaktadır.

İç suların (nehirler,doğal ve yapay göller) kalitesi 20 parametreye (pH, oksijen, askıda ve çözünmüş katı madde, nitrat, fosfor, amonyum, fekal koliform ve bazı ağır metaller) göre değerlendirilmiş ve Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'nde dört kalite sınıfına ayrılmıştır.

Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği yeraltı sularının 3, yüzey sularının 4 sınıfa ayrılmasına yönelik esasları ortaya koymaktadır. Ayrıca su kalite planlamasını da sağlamaktadır. Yönetmelik içmesuyu amacıyla kullanılan rezervuarlar ve göller açısından koruma bölgeleri ve arazi kullanım stratejileriyle yeraltı ve yüzey sularına atıkların deşarjına dair esasları ortaya koymaktadır.

Yönetmelikte, su kaynaklarının kalite sınıflandırılmasının yapılması ve kalite atlaslarının çıkartılması öngörülmekteyse de, bu güne kadar bu amaca henüz ulaşamamıştır.

DSİ dört nehirde, iki doğal ve iki yapay gölde su kalitesini sürekli olarak izlemektedir. Ayrıca, yeraltı suyu kalitesi ile birlikte periyodik olarak 126 gölün su kalitesi de izlenmektedir. İzleme çalışmaları 1979 yılında 65 örnekleme noktası ile başlamışken 1996 'da 1080'e ulaşmıştır. DSİ laboratuvarları 40 parametreyi ölçebilecek şekilde donatılmıştır.1998 yılında

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) bu verileri ve su ile ilgili diğer verileri toplamaya başlamıştır.

Sağlık Bakanlığı, Türk Standartları Enstitüsünün 1984 yılında çıkardığı içme ve kullanma suyu kalitesi standartlarına uygunluğunu izlemektedir. İzleme çalışmaları, 1997 yılında Tabii Kaynak, Mineral, İçme ve Şifalı Suların Üretimi, Ambalajlanması ve Satışı Yönetmeliği'nin yürürlüğe girmesiyle güçlenmiştir.

Avrupa Mavi Bayrak Kampanyası bağlamında, kıyı sularının mikrobiyolojik kalitesi belirli plajlar ve marinalarda turizm sezonu süresince on beş gün günde bir analiz edilmektedir.

Çoğunlukla sınai ve evsel atık sulardan kaynaklanan nehir kirliliği, büyük kentsel ve sınai yoğunlaşmaların olduğu bölgelerde toplanmıştır.

Nehirler tarımsal faaliyetlerden (BOI,KOI, fosfor,azot) kaynaklanan kirliliği Akdeniz'deki kıyı sularına taşımaktadırlar. Deşarj edilen atık su toplamının % 1'inden azını oluşturan sınai atık sular civa, kurşun, krom ve çinko gibi çok zehirli maddeler içermektedirler. Ege Denizine olan atık su deşarjları turizmin gelişimi ile birlikte artmaktadır. Karadeniz kıyısı boyunca görülen kirlilik doğal nedenlerden ve büyük nehirlerin taşıdığı atık sulardan kaynaklanmaktadır. Marmara Denizi'ne giren BOI ve KOI yükü İstanbul ve İzmit büyük şehirlerindeki sanayilerden gelmektedir.

1980 ila 1997 döneminde su kullanım yoğunluğu mevcut kaynakların % 7'sinden % 15 'ine çıkmıştır(OECD Avrupa ortalamasına yakın) Devam etmekte olan ve planlanan su işlerinin tamamlanmasıyla çok daha yüksek yoğunluğa ulaşacağı tahmin edilmektedir. Toplam su çekiminde sulamanın payı yüksektir su temin şebekelerindeki bakım ve yenileme çalışmaları çoğunlukla gecikmekte veya hiç planlanmamaktadır. Ülke çapında, iletim kayıpları ve kısmen toplanamayan su fatura bedelleri (izinsiz kullanım veya park ve bahçelerde kullanım) nedeniyle, temin edilen suyun yüzde 65'i satılmaktadır. Su miktarı üzerindeki baskı çoğunlukla tarımsal kullanımdan kaynaklanmaktadır.

İçmesuyu

Kentsel nüfusun yaklaşık % 78' i ve kırsal nüfusun da % 62 'si sağlıklı ve yeterli içmesuyuna erişebilmektedir; kentsel nüfusun % 20'si ve kırsal nüfusun % 17'si için içmesuyu yetersizdir ve kentsel nüfusun %2'si ve kırsal nüfusun % 21'ine içmesuyu temin edilmemiştir. Yıllık kişi başına düşen 74 metreküp içmesuyu tüketimi, ortalaması 100 metreküp olan Avrupa'daki değer in altındadır.

1990'ların ortasında, İller Bankası ve Turizm Bakanlığı'nın hizmet verdiği 2800 belediyenin % 58'inde içmesuyu temin şebekesi; bu belediyelerin %

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

4'ünde içmesuyu arıtım tesisleri vardı. Yap-işlet-devret(YİD) modeli kullanılarak kentsel su temininin özelleştirilmesinde bazı ilerlemeler kaydedilmiştir.

1995 yılında Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün hizmet götürdüğü 35 000 köyün dörtte üçünde yeterli içmesuyu , % 15'inde yeterli kalitede olmayan içmesuyu vardı. % 7'sinde ise hiç yoktu. İçmesuyu olan köylerin yaklaşık yarısında su borulu şebekelerle temin edilirken diğer yarısında pompajla temin edilmektedir.

1997 yılında, içme suyunun bakteriyolojik ve kimyasal kalitesi, ulusal düzeyde alınan örneklerin % 12 'sinde kabul edilemez olarak bulunmuştur. Örneklerin dörtte birinde klor seviyesi standartlara göre fazla olup, içme suyunun fiziksel kalitesi örneklerin % 6'sında standartların altındaydı. Yüzülebilecek su kalitesine sahip olan ve Mavi Bayrak verilen plajların sayısı 1994'te 12'den 1999 yılında 64'e çıkmıştır.

TS 266 sayılı İçme Suyu standardında tavsiye edilen değerler ile maksimum sınır değerler yer almaktadır. Ancak bu standartta klorlu-organik bileşiklere ilişkin sınırlama yoktur.

Altyapı

Kentsel su , kanalizasyon ve arıtım tesislerinin finansmanında en büyük pay , İller Bankasının yetkisinde olan Belediyeler Fonu aracılığıyla merkezi yönetim tarafından sağlanmaktadır. İller Bankası dışında belediyeler büyük projelerini finanse etmek için dış kaynaklardan (merkezi hükümet garantisi ile) borç alabilmektedir. Altyapı yatırımlarında özel sektörün masraflara katkısı çok sınırlı düzeydedir.

İller Bankası öncülüğünde, 1960 'lı yılların sonunda şehirlere içme ve kullanma suyu temini için tasarımlar ve inşaatlar başlatılmıştır; 1970'li yıllarda İller Bankası tarafından 11 kanalizasyon sistemi tesis edilmiştir. 1980'li yıllarda, yeni oluşturulan Su ve Kanalizasyon İdareleri (SKİ'ler) tarafından büyükşehir belediyelerinde 75 adet kanalizasyon sistemi gerçekleştirilmiştir. Bu 86 sistemin dörtte üçü yalnızca şebeke tesisleri olup, kalanı arıtım tesisleridir. Kanalizasyon projesi teklifi olan 250 belediye, bu projelerin İller Bankası yatırım programına alınmasını beklemektedir.

Atıksu arıtım tesislerinin inşası ve deniz dibine deşarjlar 1980'li yılların ilk dönemlerinde başlamıştır. Bu güne kadar, İller Bankası 16 adet atıksu arıtım tesisini tamamlamış olup ilave 16 tesisin inşası sürmektedir. Ankara merkezi atıksu arıtım tesisi 1997'de tamamlanmıştır. 17 adet deniz dibi deşarj projesi tamamlanmış olup, 14 tanesinin inşası halen devam etmektedir.

Evsel atıksu arıtımı yönünden çok az ilerleme kaydedilmiştir. Son dönemlerde, kent nüfusu 3000 den fazla olan belediyelerde nüfusun yaklaşık % 62 'si

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

kanalizasyona ve sadece % 12'si atıksu arıtımına bağlanmıştır. Arıtımın % 70'i birincil, kalanı ise ikincildir. İller Bankası ve Turizm Bakanlığı 'nın hizmet sunduğu 2800 belediyenin % 11'inde kanalizasyon şebekesi, % 2'sinde (65 belediye) atıksu arıtım tesisi vardır. KHGM'nün hizmet götürdüğü 35 000 köyün yalnızca % 0.3 'ünde kanalizasyon sistemi vardır.

Kentsel atıksularla ilgili Türk yasal düzenlemeleri AB'nin 1991 Kentsel Atıksu Arıtım Talimatına yakındır; ancak; nüfusu 2000'in üzerinde olan bütün belediyelerin atıksularını toplama konusunda açık bir zorunluluk getirilmemiştir. İzin verilebilir en yüksek BOI konsantrasyonu Türk mevzuatında iki kat daha yüksektir ve kentsel atıksu deşarjlarında toplam azot ve fosfor konsantrasyonları için sınır değerler yoktur.

Evsel atıksular için temel sorun arıtma düzeninin gerek yönetmelik hükümleri ve deşarj limitleri bakımından gerekse uygulamadaki proses seçimi aşamasında, alıcı ortam özelliklerinin tamamen göz ardı edilmesindedir.

Endüstriyel Atıksu

Sınai atıksu arıtımı yönünden özellikle büyük özel girişimlerde daha iyi sonuçlar elde edilmiştir. 1990'ların başında (mevcut olan en son etüt) 25 kişiden daha fazla istihdamı olan 1870 şirketin dörtte biri atıksu arıtım tesisi ile donatılmıştır; bu şekilde donanımı olan şirketlerin yaklaşık yarısı Marmara havzasında yer almaktadır. Arıtımın % 80'inden fazlası birincil, % 15'i ikincil(biyolojik) ve % 5'den daha azı ileri arıttır. Kapalı veya yarı kapalı körfezlerde ve İzmir Körfezi gibi girintilerde atıksu biyolojik arıtımı takiben denizin derin kısımlarına boşaltılmaktadır. Devlet teşekküllerinden gelen atıksuyun dörtte üçü arıtma olmaksızın deşarj edilmektedir, bu değer özel sektör için % 46 'dır. Bununla birlikte, toplam yük (kamu ve özel sektör) yönünden ölçüm yapıldığında sınai atıksuyun % 75'i arıtım yapılmadan (çoğunlukla denize ve daha az oranda ırmaklara), % 20'si arıttıktan sonra ve kalan % 5'i ön arıttıktan sonra (çoğunlukla nehirlere ve daha az oranda şehir kanalizasyonuna) boşaltılmaktadır. 190 000 firmanın (çalışan sayısı 25 'ten az) yarısı yüksek oranda kirletici olan tekstil/giyim/deri ve metal ürünleri/makine/donanım gibi alt sektörlerde, üçte biri ise yiyecek/içecek/tütün ve orman ürünleri/mobilya sektörlerinde faaliyet gösterdiğinden, önemli bir atıksu kirliliği sorununa neden olmaktadır. Bu şirketlerin yalnızca üçte biri küçük sanayi bölgelerinde, % 1.4 'ü ise organize sanayi bölgelerinde bulunmaktadır.

Sınai işletmelerin atık sularını yerel kanalizasyon sistemlerine ve derin deniz kısımlarına boşaltmalarına izin verilmekle birlikte, firmalardan atıksularını ortak atıksu arıtım tesislerine deşarj etmeden önce ön arıtıma tabi tutmaları istenebilmektedir. Tehlikeli maddelerin suya boşaltılması yasaklanmıştır. 1989 yılından beri izin prosedürü uygulanmaktadır. Farklı tipteki sanayiler ve deşarj edilebilen maddeler için izlenecek temel esaslarla birlikte atıksu standartları tespit edilmiştir. Özellikle balık yetiştirme havuzlarının olduğu bölgelerdeki

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

deşarjlar için çok sıkı kurallar getirilmiştir. Deşarj izin yetkisi üç yılda bir yenilenmektedir. Olumsuz çevresel etkiyi (aşırı kirlenmiş alanlara doğrudan deşarj gibi) engellemek için izin istemi reddedilebilir veya verilen izin geri alınabilir.

SKKY'de her türlü kirletici kaynak izne bağlanmış ve alıcı ortama deşarjda, sanayiler 16 ayrı ana kategoriye ayrılmıştır. Atıksu arıtma tesisleri inşaa etmeleri için Çevre Bakanlığı ile sanayiler arasında bir takım gönüllü anlaşmalar imzalanmıştır.

b) AB Müktesebatı

89. 21 Mayıs 1991 tarih ve 91/271/EEC: sayılı Kentsel Atıksu Arıtımı konulu Konsey Direktifi;
90. 91/271/EEC sayılı Konsey Direktifinin 17. maddesinde öngörülen Ulusal Programların Sunulması için format konulu 28 Temmuz 1993 tarih ve 93/481/EEC sayılı Konsey Drektilifi;
91. 12 Aralık 1991 tarih ve 91/676/EEC sayılı Tarım Kaynaklarının Sularda Sebep olduğu Nitrat Kirliliğinin Önlenmesi konulu Konsey Direktifi;
92. 4 Mayıs 1976 tarh ve 76/464/EEC sayılı Bazı Tehlikeli Maddelerin Su Ortamlarına Deşarjının Yarttığı Kirliliğe Dair Konsey Direktifi;
93. 22 Mart 1982 tarih ve 82/176/EEC sayılı Klor Alkali Elektroliz Endüstrisinin Civa Deşarjının Limit Değerleri ve Kalite Hedeflerine Dair Konsey Direktifi;
94. 26 Eylül 1983 tarih ve 83/513/EEC sayılı Kadmiyum Deşarjlarının Limit Değerleri ve Kalite hedeflerine Dair Konsey Direktifi;
95. 8 Mart 1984 tarih ve 84/156/EEC sayılı Klor Alkali Elektroliz Endüstrisi Haricindeki Sektörlerden Kaynaklanan Civa Deşarjının Limit Değerleri ve Kalite Hedeflerine Dair Konsey Direktifi;
96. 9 Ekim 1984 tarih ve 84/491/EEC sayılı hexachlorocyclohexane'nin Deşarjının Limit Değerleri ve Kalite Hedeflerine Dair Konsey Direktifi;
97. 76/464/EEC sayılı Direktifin Ekinde yeralan Liste I'de belirtilen Bazı Tehlikeli Maddelerin deşarjının Limit Değerleri ve Kalite Hedeflerine Dair 12 Haziran 1986 tarih ve 86/280/EEC sayılı Konsey Direktifi;
98. 76/464/EEC sayılı Direktifin Ekinde yeralan Liste I'de belirtilen Bazı Tehlikeli Maddelerin Deşarjının Limit Değerleri ve Kalite Hedeflerine Dair Direktifte Yapılan Değişiklikle İlgili 16 Haziran 1988 tarih ve 88/347/EEC sayılı Konsey Direktifi;

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

99. 76/464/EEC sayılı Direktifte yapılan Değişikliklere Dair 27 Temmuz 1990 tarih ve 90/415/EEC sayılı Konsey Direktifi;
100. 8 Aralık 1975 tarih ve 76/160/EEC sayılı Yüzme Sularının Kalitesine Dair Konsey Direktifi; Council Directive of concerning the quality of bathing water
101. 15 Temmuz 1980 tarih ve 80/778/EEC sayılı Kullanım Amaçlı Suların Kalitesine Dair Konsey Direktifi;
102. 16 Haziran 1975 tarih ve 75/440/EEC sayılı Üye Ülkelerde İçmesuyu için Kullanılacak Yüzey Suyu Kalitesine Dair Konsey Direktifi;
103. 12 Aralık 1977 tarih ve 77/795/EEC sayılı Toplulukta kullanılan Yüzey Suları Hakkında Bilgi Değişimini Kurmaya Yönelik Konsey Direktifi;
104. 9 Ekim 1979 tarih ve 79/869/EEC sayılı Üye Ülkelerde Kullanılan İçmesuyunun Analiz Sıklığı ve Ölçüm Metodlarına Dair Konsey Direktifi;
105. 17 Aralık 1979 tarih ve 80/68/EEC sayılı Tehlikeli Maddelerin Yarattığı Yeraltı Suyu Kirliliğinin Önlenmesine Dair Konsey Direktifi;
106. 18 Temmuz 1978 tarih ve 78/659/EEC sayılı Balıkların Yaşamını Korumaya Yönelik Tatlısu Kalitesine Dair Konsey Direktifi;
107. 30 Ekim 1979 tarih ve 79/923/EEC sayılı Deniz Kabuklularının Ortamlarının Kalitesinin Korunmasına Dair Konsey Direktifi;
108. 22 Mart 1982 tarih ve 82/176/EEC Klor Alkali Elektroliz Endüstrisinden Kaynaklanan Civa Deşarjının Limit Değerleri ve Kalite Hedeflerine Dair Konsey Direktifi;
109. 6 Mart 1986 tarih ve 86/85/EEC sayılı Hidrokarbonlar ve diğer Tehlikeli Maddelerin Denize Boşaltılmasının Yarattığı Kirliliğin Azaltılması ve Kontrolü için Topluluk Bilgi Sisteminin Oluşturulmasına Dair Konsey Direktifi;
110. 25 Haziran 1980 tarih ve 80/686/EEC sayılı Hidrokarbonların Denize Deşarjından Kaynaklanan Kirliliğin Kontrolü ve Azaltımı için Danışma Komitesi Kurulmasına Dair Konsey Direktifi;
111. 31998L0083/ OJL 330 05.12.1998 p.32/98/83/EC İnsan tüketimine yönelik su kalitesi ile ilgili 3 Kasım 1998 tarih ve 98/83/EC sayılı Konsey Direktifi.

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

c) Sorumlu Kuruluş

Asli sorumluluğa sahip kurum veya kuruluşlar:

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı-DSİ Genel Müdürlüğü Tarım Bakanlığı

Turizm Bakanlığı

Türk Standartları Enstitüsü

Sağlık Bakanlığı

Türkiye Çevre Eğitim Vakfı

Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığı Genel Kurmay Başkanlığı-Deniz Kuvvetleri

Sahil Güvenlik Kıyı Emniyeti ve Gemi Kurtarma İşletmeleri TÜPRAŞ, BOTAŞ, ATAŞ, BP, SHELL, TCDD, TDİ

d) Nihai Hedef

Su Kirliliği Yönetiminde mevcut kanun, yönetmelik ve ilgili tebliğler ile ilgili Türk Standartları'nın Avrupa Birliği Müktesebatına uyumlu hale getirilmesi ve uygulamaya geçirilmesidir.

II- UYGULAMA YÖNTEMİ

a)Türk Mevzuatının Mevcut Durumu

1. 2872 sayılı Çevre Kanunu
2. 4.9.1988 tarih 19919 sayılı Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği
3. 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu (Tarım Bakanlığı)
4. 6200 sayılı Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun
5. 3621 sayılı Kıyı Kanunu
6. 167 sayılı Yeraltı Suları Hakkındaki Kanun
7. 443 sayılı Çevre Bakanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
8. 7/6719 Su Ürünleri Tüzüğü

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

9. Gemi ve Deniz Araçlarına Verilecek Cezalarda Suçun Tespiti ve Cezanın Kesilmesi Usulleri ile Kullanılacak Makbuzlara Ait Yönetmelik (19623 sayı 3.11.1987)
10. İlgili Türk Standartları
11. Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliğine bağlı Tebliğler;
12. 12.3.1989 tarih ve 20106 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Suda Tehlikeli ve Zararlı Maddeler Tebliği
13. 12.3.1989 tarih ve 20106 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren İdari Usuller Tebliği
14. 7.1.1991 tarih ve 20748 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Numune Alma ve Analiz Metodları Tebliği
15. 7.1.1991 tarih ve 20748 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Teknik Usuller Tebliği

b) Türk Mevzuatında Yapılması Gereken Değişiklikler

Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği ve Bağlı Tebliğlerde Değişiklik ve Adaptasyon

Bazı direktiflerdeki (Örneğin 83/513/EEC) sektörel tanımlamalarla , Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliğindeki sektörel tanımlamaların hepsinin birbirini tutmaması nedeniyle parametre değerlerinin karşılaştırılması mümkün olmamaktadır. Bu nedenle sektörel tanımlamaların birbirinin eşleniği hale getirilmesi gerekmektedir. Örnek olarak kadmiyumun deşarjı için kalite hedefleri ve sınır değerler hakkındaki 83/513/EEC direktifinde ürün bazında değerlendirmeler yer aldığı halde Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'nde ürün bazında bir değerlendirme mevcut değildir.

Kıta içi yüzeysel sular,haliç suları,karasal sular ve kıta içi kıyısız sular için ayrı ayrı birer tane sınır değer verilmiş ve içme suyu elde etmek için kullanılan sularda kadmiyum miktarının 75/440/EEC yönergesindeki koşullara uyması gerektiği belirtilmiştir. Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'nde ise kıta içi su kaynakları sınıflara ayrılmış ve her biri için ayrı sınır değerler belirlenmiştir. Ayrıca deniz suyu için ayrı bir değer verilmiştir. İçme suyu standartları TS 266'ya göre belirlenmektedir. Dolayısıyla, direktif ile Türk Mevzuatı arasında tam bir uyum sağlanamadığından SKKY'de bu tür eksikliklerin giderilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

Yine bir örnek olarak Hekzaklorosikloheksanın deşarjı için kalite hedefleri ve sınır değerleri hakkındaki 9 Ekim 1984 tarih ve 84/491/EEC sayılı konsey direktifinde sektörel bazda bir değerlendirme ve standart değerler mevcut olmasına rağmen Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği Suda Tehlikeli ve Zararlı

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

Maddeler Tebliği'nde yer alan maddelerden birisi olan hegzaklorosikloheksanın suda tehlike sınıfı 4'tür(STS4) ve bu tebliğde sadece tek bir sınır değeri belirtilmiştir. Bütün bunlar dikkate alındığında tam bir uyumun söz konusu olmadığı ve uyum gerektirdiği görülmektedir. Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'nin içeriğinde sektör bazında belirtilmiş olan atıksu özelliklerini gösteren tablolarda da hegzaklorosikloheksan parametresine rastlanılmamıştır.

80/778 sayılı Yönergede içme ve kullanma sularının kalitesinin kontrolü için aranacak parametreler beş grupta toplanmıştır. Bu gruplandırma TS 266'ya tam uymamaktadır. Ayrıca bulanıklık tayini için, farklı kriterlere göre değerlendirme vardır. Limit değerlerin renk ve bulanıklık açısından TS 266'da daha toleranslı olduğu görülmektedir.

İlgili Türk Standartları (TS 266, TS 3417, TS 2553, TS 1424, TS 5089, TS 5090, TS 5206, TS 5106, TS 6291)

Su Ürünleri Yönetmeliği (1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu) ve Sirkülerlerde değişiklik ve adaptasyon

c)Gerekli Kurumsal Değişiklikler

Çevre Bakanlığı'nın merkezi ve bölgesel teşkilatları güçlendirilmelidir. Özellikle eğitilmiş ve kaliteli personel ve yöneticiler gerekmektedir. Daha fazla koordinasyona ihtiyaç olduğu kabul edilmesine rağmen iç sular ve kıyı suları birbirinden bağımsız şekilde yönetilmektedir. Ayrıca yüksek kalitede yeraltı suyunun sadece yüksek kalitede kullanımlar için temin edilmesini sağlamak için yeraltı ve yüzey suyu kaynaklarının koordinasyonu sağlanarak yüzey ve yeraltı suları birlikte yönetilmelidir.

Çevre altyapı yatırımlarında özelleştirmeye hız verilerek, özel sektör katılımının artırılması yönünde değişikliklere gidilmesi gerekmektedir.

d)Yeni Hukuki Düzenlemelerin Yürürlüğe Girmesine Bağlı Olarak Alınması Gereken Tedbirler

Özellikle su kaynaklarının yönetimi ve kirliliğin kontrolünde, mevcut durum tespiti için yetişmiş insan gücüne ihtiyaç vardır. Su kirliliği konusunda yaklaşık 22 direktif mevcut olup bunlardan 10 direktif öncelikli olarak kabul edilmiştir. Her bir direktif için çeşitli kurumlar arası çok yönlü bir çalışma gerektiğinden ve mevzuat çokluğundan dolayı detaylı çalışmayı gerektirdiğinden 4 elemana ihtiyaç duyulmakta ve bu da toplamda 40 personelin olmasını gerektirmektedir. Şu anda tüm su konusundaki direktiflerle ilgili merkezde 5 personel görev yapmaktadır. Konuya bölgesel olarak bakıldığında üç tarafı denizlerle kaplı ve DSİ'ye göre 26 su havzasına bölünmüş ülkemizde ek olarak en az 130 yetişmiş uzmana ihtiyaç duyulmaktadır.

e) Yeni Düzenlemelerin Uygulanması İçin Gereken Ek Personel ve Eğitim İhtiyacı

f) Gerekli Yatırımlar

Avrupa Mevzuatına uyumun sağlanması ilgili kurum ve kuruluşların mevzuatlarında değişiklik gerektirmekte veya yeni mevzuatların oluşturulmasını zorunlu kılmaktadır. Mevzuat uyumunun tamamlanması ise mevcut sistemlerin revizyonunu gerektirecek ve yeni yatırımların yapılmasını zorunlu kılacaktır. Bu değişikliklerin uygulamaya geçirilmesi için yapılacak yatırımlar ve yatırım maliyetleri şu aşamada belirlenmemektedir.

III- TAKVİM

Kısa Vade

Mevzuat ihtiyaçları için ön çalışmalar

Mevzuat çalışmaları

Orta Vade

Mevzuatların adaptasyonu

Su kalitesinin gelişimi ve iyileştirilmesi için programların yazılması

Su kirliliğinin önlenmesi için yerel programların yazılması

Atıksu arıtma tesisi ve kanalizasyon sistemlerinin yapımı, inşası zaman takviminin çıkartılması

Yeraltı ve yerüstü suların izleme sistemlerinin modernizasyonu

Kanalizasyon sistemleri ve arıtma tesislerinin yapılması (Endüstrilerde dahil)

Kırsal altyapıların yapılması ve gerçekleştirilmesi

IV- FİNANSMAN-GEREKLİ HARCAMALAR VE FİNANSMAN KAYNAKLARI

1-Mevzuat değişiklikleri 800,000\$

2-Eğitim 1,500,000\$

3-Kurumsal Yapılanma

Merkezde (500 Personel) 800,000\$

İl Müdürlükleri (200 Personel) 500,000\$

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

Diğer İhtiyaçlar	150,000\$
Toplam	3,750,00

3.23.5 Doğa Koruma

I-ÖNCELİK TANIMI

a) Mevcut Durum

Türkiye'nin Avrupa, Asya ve Afrika kıtaları arasındaki geçiş noktası üzerinde bulunması, üç tarafının farklı ekolojik karakterdeki denizlerle çevrili oluşu, deniz seviyesinden 5000 metreyi aşan yükseklik farklılıkları ve bunun neticesinde ortaya çıkan iklim çeşitliliği, biyolojik çeşitliliğe zenginlik kazandırmıştır. Farklı ekolojik karakterdeki ekosistem mozayığı binlerce hayvan, bitki türünün ve bunların ırk ve popülasyonlarının barınmasına olanak sağlamıştır. Batı Palearktık Bölge'deki dört kuş yolundan ikisinin Türkiye üzerinden geçmesi bu zenginliği arttıran bir başka etken olmuştur.

Türkiye'de üç bine yakını endemik olmak üzere 9000'in üzerinde bitki türü tespit edilmiştir. Hayvan türlerinin ise 80000 civarında olduğu tahmin edilmektedir. Türkiye aynı zamanda yeryüzünün en önemli gen merkezlerinden biridir.

Türkiye'de arazi varlığının %28'ini meralar, %20'sini ormanlar ve %2'sini ise sulak alanlar oluşturmaktadır.

Türkiye'de yaban hayatı ve yaşam ortamlarının korunması ile ilgili Çevre Bakanlığı, Orman Bakanlığı, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Kültür Bakanlığı gibi birden fazla kurum yetkilidir. Her bir kurum, kanunlarla belirlenmiş görev ve yetkileri dahilinde koruma alanları ilan etmekte, bu alanlar için planlar yapmakta veya koruma-kullanma ilkelerini belirlemektedirler.

Türkiye'de Milli Parklar Kanunu uyarınca ilan edilmiş 32 Milli Park, 35 Tabiatı Koruma Alanı, 15 Tabiat Parkı, 54 Tabiat Anıtı; Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu uyarınca ilan edilmiş 699 Doğal Sit, Özel Çevre Koruma Alanları Hakkında KHK uyarınca ilan edilmiş 13 Özel Çevre Koruma Alanı, Kara Avcılığı Kanunu uyarınca ilan edilmiş 118 Yaban Hayatı Koruma Alanı bulunmaktadır. Ayrıca uluslararası öneme sahip sulak alanlardan 9'u Ramsar Sözleşmesi Listesi'ne dahil edilmiştir. Türkiyede korunan alanların ülke alanına oranı %2 civarındadır. Korunan alanların %1'inin NATURA 2000 bilgi ağına dahil edilmesi beklenmektedir. Ayrıca korunan alanlar dışındaki potansiyel alanlarında bir kısmının bu ağa dahil edilmesi planlanmaktadır.

Doğal kaynaklar üzerindeki baskıya rağmen, Türkiye'nin doğal alanlarının önemli bir kısmını koruyabilmiş olması; hukuki ve kurumsal anlamda 40 yılı aşan doğa koruma geleneğinin bulunması; kamuoyunda doğa koruma bilincinin

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

gelişmesi; özellikle gönüllü kuruluşların koruma projelerine ve faaliyetlerine katılması ve giderek karar süreçlerinde etkili olması; uluslararası sözleşmelere taraf olunması ve uluslararası ilişkilerin güçlenmesi, Türkiye'nin AB'ne uyum sürecinde doğa koruma konusundaki avantajları olarak görülmektedir.

Çevre Bakanlığınca, iç mevzuatı uyumlaştırmak amacıyla üzerinde çalışılan dört direktif de CITES Sözleşmesi ile ilgilidir.

Sözleşme 22 Aralık 1996 tarihinde ülkemizde yürürlüğe girmiştir. Gerek Sözleşme hükümleri ve gerekse Sözleşme hükümlerinin topluluk üyesi ülkelerde uygulanmasıyla ilgili EC/338/97 sayılı Konsey Yönetmeliğinde yer alan hükümler gereği, ülkemizde Yönetim Mercii'leri ve Bilimsel Mercii belirlenmiştir. Buna göre; Çevre Bakanlığı Sözleşmenin ülkemizdeki Sekreteryaya görevini yürütmekte ve konuyla ilgili ulusal ve uluslararası koordinasyonu sağlamaktadır. Orman Bakanlığı ile Tarım ve Köyşleri Bakanlığı ise EK listelerde yer alan bitki ve hayvan türlerinin uluslararası ticaretinde CITES İzin Belgelerini düzenlemektedirler. TÜBİTAK ise Bilimsel Mercii görevini yürütmektedir.

Evcil Hayvanların Korunması

Çevre Bakanlığı tarafından başta evcil hayvanlar olmak üzere tüm hayvanların insan ve doğa kaynaklı mağduriyetlerinin önlenmesini, gözetilmelerini, bakımlarını, kötü muamelelerden uzak tutulmalarını üremelerinin ve sağlıklarının korunması sağlamak amacıyla "Hayvanları Koruma Kanun Tasarısı" hazırlanmıştır.

Bu tasarının 11. maddesinde deney hayvanlarına ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır. Söz konusu tasarı kanunlaştıktan sonra yürürlüğe girmesi ile birlikte kanun çerçevesinde hazırlanacak yönetmelikler ile "100 (Avrupa Konseyi EEC No:86/609 sayılı direktifi) ve 101 (Avrupa Konseyi EEC No:90/67 sayılı direktifi) Nolu Avrupa Konseyi Direktifleri ülkemiz mevzuatına uyumlaştırılacaktır.

b) AB Müktesebatı

- 111.** Yaban Flora Ve Fauna ve Doğal Yaşam Ortamlarının Korunmasına Dair 21 Mayıs 1992 Tarih Ve 92/43/EEC Sayılı Konsey Direktifi
- 112.** 97/266/EEC sayılı ve 18 Aralık 1996 tarihli Natura 2000 bilgi ağının oluşturulmasına ilişkin Komisyon Kararı
- 113.** Yaban Kuşlarının Korunmasına Dair 2 Nisan 1979 Tarih Ve 79/409/EEC Sayılı Konsey Yönergesi
- 114.** Avrupa Konseyi 3254/91 EEC sayılı "AB Ülkelerinde Bacaktan Yakalama Tuzaklarının Kullanımı ve Bacaktan Yakalama Tuzaklarından

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

Elde Edilen Hayvanların Derilerinden Üretilmiş Eşyaların İthalinin Yasaklanması” Direktifi

115. EEC 83/129 Fok yavrularından elde edilen ürün ve derilerin ithalatı
116. EEC348/81 Balinalar ve Diğer Deniz Memelileri Ürünlerinin İthalatı
117. 98145 EEC sayılı “Bonn Sözleşmesine dair değişiklikler” Direktifi
118. 397R0338 / OJ L 061 03.03.97 s.1 / Yabani hayvan ve bitki örtüsü türlerinin, oradaki ticaretin düzenlenmesi vasıtasıyla korunması hakkında 9 Aralık 1996 tarih ve 338/97 sayılı Konsey Yönetmeliği (EC)
119. 397R2307 / OJ L 325 27.11.97 s.1 / Yabani hayvan ve bitki örtüsü türlerinin, oradaki ticaretin düzenlenmesi vasıtasıyla korunması hakkında 338/97 sayılı Konsey Yönetmeliği (EC) değiştiren 18 Kasım 1997 tarih ve 2307/97 sayılı Komisyon Yönetmeliği (EC)
120. 397R0939 / OJ L 140 30.05.97 s.9 / Yabani hayvan ve bitki örtüsü türlerinin, oradaki ticaretin düzenlenmesi vasıtasıyla korunması hakkında 338/97 sayılı Konsey Yönetmeliği (EC)nin uygulanması ile ilgili ayrıntılı kurallar belirleyen 26 Mayıs 1997 tarih ve 939/97 tarihli Komisyon Yönetmeliği (EC)
121. 397R2551 / OJ L 349 19.12.97 s.4 / Bazı yabani hayvan ve bitki örtüsü türleri örneklerinin Topluluğa girişini askıya alan 15 Aralık 1997 tarih ve 2551/97 sayılı Komisyon Yönetmeliği (EC)
122. 398R0767 / OJ L 109 08.04.98 s.7-10 / Yabani hayvan ve bitki örtüsü türlerinin, oradaki ticaretin düzenlenmesi vasıtasıyla korunması hakkında 338/97 sayılı Konsey Yönetmeliği (EC)nin uygulanması ile ilgili ayrıntılı kurallar belirleyen 939/97 tarihli Yönetmeliği (EC) değiştiren 7 Nisan 1998 tarih ve 767/98 sayılı Komisyon Yönetmeliği (EC)
123. 397R0035 / OJ L 008 11.01.97 s.2 / 3254/91 sayılı Konsey Yönetmeliğinde (EEC) kapsanan kürklerin ve malların belgelenmesi hakkında hükümler belirleyen 10 Ocak 1997 tarih ve 35/97 sayılı Komisyon Yönetmeliği (EC)
124. 3 1998 R 2473/ OJL 308 18.11.98 p.18 Bazı yabani hayvan ve bitki türlerinin örneklerinin Topluluğa geçici olarak girişini durduran (EC) 16 Kasım 1998 tarih ve 2473/98 sayılı Komisyon Tüzüğü.
125. 3 997 D 0602/ OJL 242 04.09.1997 p.64/97/602/EC 97/602/EC: 35/97 (EC) sayılı Komisyon Tüzüğü'nün 1(1) (a) maddesi ve 3254/91 (EEC) sayılı Tüzüğü'nün 3(1) maddesinin ikinci alt paragrafındaki verilen listeye ilişkin 22 Temmuz 1997 tarihli Konsey Kararı.

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

- 126.** 3 1999 L 0022/ OJL 094 09.04.1999 p.24/1999/22/EC Hayvanat Bahçelerindeki vahşi hayvanların korunması ile ilgili 29.Mart 1999 tarih ve 1999/22/EC sayılı Konsey Direktifi.
- 127.** 3 1999 R 1968/ OJL244 16.09.1999 p.22/1968/1999/EC Bazı yabani hayvan ve bitki türlerinin örneklerinin Topluluğa girmesinin askıya alınmasına dair 10 Eylül 1999 tarih ve (EC) 1968/1999 sayılı Komisyon Tüzüğü.

c) Sorumlu Kuruluş

Çevre Bakanlığı,
Orman Bakanlığı,
Tarım ve Köyişleri Bakanlığı,
Kültür Bakanlığı,
Dış Ticaret Müsteşarlığı,
Gümrük Müsteşarlığı,
Bayındırlık ve İskan Bakanlığı,
Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü,
Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü,
TÜBİTAK,
Üniversiteler,
Sivil Toplum Kuruluşları

d) Nihai Hedef

İlk etapta ülke korunan alanlarının %1'lik kısmının NATURA 2000 ağına dahil edilmesi , AB düzenlemelerine tam uyum sağlamak ve NATURA 2000 ağı uygulamalarının gerçekleştirilmesidir.

CITES Sözleşmesi yeterli gümrük tedbirleri geliştirilmedikçe amacına ulaşması oldukça zor olan bir sözleşmedir. Sözleşme hükümleri doğrultusunda CITES Ulusal Uygulama Yönetmeliği'nin hazırlanması gerekmektedir.Çevre Bakanlığınca taslak yönetmelik bu konudaki Avrupa Birliği üyesi ülkelerdeki uygulamalar da dikkate alınarak hazırlanmıştır.Taslak üzerindeki çalışmalar tamamlandıktan sonra ilgili kurumların görüşüne sunulacaktır.

Bu yönetmelik yürürlüğe girdikten sonra, nesli tehlike altında olan bitki ve hayvan türlerinin uluslararası ticaretten olumsuz etkilenmemesi amacıyla, gümrük kapılarında geçişler kontrollü yapılabilecektir. Sözleşmenin hükümlerinin etkin olarak uygulanabilmesi amacıyla görev ve sorumluluk dağılımı belirlenirken ilgili direktifler dikkate alınmaktadır.

II- UYGULAMA YÖNTEMİ

a) Türk Mevzuatının Mevcut Durumu

1. 2872 Sayılı Çevre Kanunu
2. Çevre Bakanlığını Kurulması ve Görevlerine Dair 443 sayılı Kanun Hükmünde Kararname.
3. 388 Sayılı Özel Çevre koruma Kurumu Başkanlığının Kurulmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname.
4. 3831 Sayılı Orman Kanunu.
5. 2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu.
6. 3167 sayılı Kara Avcılığı Kanunu ve her yıl yayımlanan Merkez Av Komisyonu Kararları.
7. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu.
8. 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu ve her yıl yayımlanan sirküler.
9. 4041 Sayılı CITES Sözleşmesinin yürürlüğe girmesi ile ilgili kanun,
10. 3285 Sayılı Hayvan Sağlığı Zabıtası Kanunu,

Türkiye BERN, RAMSAR, CITES ve Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmelerine taraf olmuştur. Bu Sözleşmelerin Uygulama Yönetmeliklerinin hazırlanması çalışmaları AB Direktifleri hükümlerini de dikkate alarak devam etmektedir

b)Türk Mevzuatında Yapılması Gereken Değişiklikler

Doğal Yaşam Ortamları ve Flora ve Faunanın Korunmasına İlişkin (Habitat) Direktifle ilgili olarak; ülkemizde flora ve fauna ve yaşam ortamlarının korunmasına ilişkin özel bir kanun bulunmamaktadır. Uygulamada her bir kurum ilgili olduğu alan ile ilgili olarak koruma sağlamaya çalışmaktadır. Direktifte belirtilen hükümler ise farklı kanunlarda kısmen içerilmektedir.

Taraf olduğumuz uluslararası sözleşmeler kapsamında habitatı korumaya yönelik ulusal mevzuatın hazırlanması için başlatılan idari ve teknik düzenlemeler bu direktifte belirtilen hususları da içerecek şekilde kısa sürede

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

tamamlanması öngörülmektedir. Doğanın Korunmasına ilişkin Çerçeve Yasa hazırlanarak, bu yönergenin maddelerine kısmen de olsa karşılık gelen ulusal mevzuat (Çevre Kanunu, Orman Kanunu, Milli Parklar Kanunu, Kara Avcılığı Kanunu, KTVK Kanunu, Su Ürünleri Kanunu, Özel Çevre KK. Başk.'lığını Kurulmasına dair KHK) gözden geçirilerek çelişkili maddeler çıkarılacak, yönergeye uygun yeni maddeler eklenerek uyum sağlanacaktır.

Kuşların korunmasına ilişkin direktifle ilgili olarak; RAMSAR sözleşmesinin uygulanmasına yönelik olarak teknik çalışmaları tamamlanmış olan "Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği" taslağının, direktifin içerdiği hükümler çerçevesinde tekrar gözden geçirilmesi. Ayrıca Kuş Yönergesinde belirtilen hususlara yönelik hükümler içeren başta Kara Avcılığı Kanunu olmak üzere ilgili tüm ulusal mevzuat gözden geçirilerek uyumlaştırma gerçekleştirilecektir.

Kurumlar arasındaki yetki karmaşasına ve tartışmalara çözüm getirmek ve daha etkin bir koruma sağlayacak düzenlemelere olanak vermek için GEF kaynaklarından desteklenen ve "Korunan Alanlar ve Sürdürülebilir Kaynak Yönetimi Projesi" kapsamında "Doğa Koruma ile İlgili Mevcut Hukuksal ve Kurumsal Yapının İrdelenerek Yeniden Düzenlenmesi" çalışması planlanmıştır. Proje kapsamında doğa koruma ile ilgili Türk mevzuatı ile AB Mevzuatının uyumlu hale getirilmesi içinde çalışma yapılacaktır. Çalışmanın 2003 yılında tamamlanması planlanmıştır.

CITES Ulusal Uygulama Yönetmeliğinin çıkarılması ile birlikte yönetmelik hükümleri doğrultusunda uygulamaya yönelik tebliğler yayınlanacaktır.

c) Gerekli Kurumsal Değişiklikler

İzleme ve yönetim merkezinin ve NATURA 2000 sisteminin oluşturulması için gerekli faaliyetleri hazırlayan Daimi Komitenin Çevre Bakanlığı bünyesinde kurulması.

d) Yeni Hukuki Düzenlemelerin Yürürlüğe Girmesine Bağlı Olarak Alınması Gereken Tedbirler

NATURA 2000 ağının kurulması kamu bütçesi ve halk için pahalı olacaktır. Direktifin uygulanması finans mekanizmasında değişiklikleri, korunan alanlardaki yatırımların onaylanması prosedürünü ortaya çıkaracaktır.

Direktifin uygulanması sadece ekonomik anlamda değil geniş anlamı düşünülmelidir. Doğa koruma direktifinin en pahalı kısmı uygulama kısmıdır. Etkin bir yönetim yapısının kurulması düşünülmelidir. Bu yeni yönetim yapısı sistemin yenilenmesi ve bütçesini içerecek şekilde olmalıdır.

Türkiyede 92/43/EEC sayılı direktifin uygulanması, ulusal strateji ve çalışma planının belirlenmesi için bir workshop düzenlenmesi, NATURA 2000 sisteminde ekolojik eğitime ve bilgi sisteminin kurulmasına ve veri tabanı oluşturulmasına ihtiyaç vardır.

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

NATURA 2000 dahil olan alanların 1/100.000 ölçekli haritalarının hazırlanması ve korunan alanlar dışındaki alanların belirlenmesine ihtiyaç vardır.

e)Yeni Düzenlemelerin Uygulanması İçin Gereken Ek Personel ve Eğitim İhtiyacı

Mevzuatın uyumlaştırılmasında, uygulanmasında çalışan ve çalıştırılması düşünülen personelin yabancı dil eğitiminin, mevzuatın tanınması, yorumlanması ve uygulanması konusunda yurtiçi-yurt dışı eğitiminin (staj, kurs vb.) sağlanmasına, donanım, yazılım ve internet kullanımı konusunda personelin eğitimine ihtiyaç vardır.

f) Gerekli Yatırımlar

Mevzuat ve bilgiye erişim için gerekli bilgi ağının ve bilgisayar sisteminin kurulmasına ve koruma alanlarında izleme ve değerlendirme yapılabilmesi için GIS merkezlerinin kurulması.

- Personel eğitimi için 75 Milyar TL.
- Bilgi işlem ve internet hizmetleri için 100 Milyar TL.
- CITES Veri Tabanı oluşturulması projesi için 75 Milyar TL gerekmektedir.
- Mevzuat temini ve tercümesi için 5 milyar TL.
- Kanunlara aykırı olarak yapılan ticaret sonucu yakalanan hayvanların gümrüklerdeki işlemleri bitene kadar yaşamlarını sağlıklı ortamlarda sürdürebilmeleri için, gümrük kapılarında müsadere merkezleri ile yasadışı yollarla gelen ve gümrüklerde yada yurtiçindeki çeşitli satış noktalarında el konulan hayvanların, yaşamlarının uygun şartlarda sürdürebilmelerinin temini amacıyla, yurtiçindeki hayvanat bahçelerinde veya münferit olarak inşa edilecek „Barınma Merkezleri“ kurulması gerekmektedir. Her iki faaliyet için yaklaşık olarak 750 milyar TL. gerekmektedir.

III-TAKVİM

Kısa Vade

GEF projesi kapsamında, doğa koruma ile ilgili yasaların gözden geçirilmesi ve AB Mevzuatı ile karşılaştırılarak uyumlaştırma için gereken değişiklikler, yeni düzenleme ve ihtiyaçlar belirlenecektir.

Daimi Komitenin atanması,

Potansiyel alanların projelendirilmesi,

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

Öncelikli türlerin projelendirilmesi

Ülkemizde 22 Aralık 1996 tarihinde yürürlüğe giren CITES Sözleşmesi hükümleri doğrultusunda, Ekim 2001 tarihine kadar CITES Ulusal Uygulama Yönetmeliğinin hazırlanması gerekmektedir.

Hayvanları Koruma Kanununun Yasallaşması

Orta Vade

Yapılması gereken değişiklikler, yeni düzenlemelerin taslak haline getirilerek Parlamente'ya sunulması;

NATURA 2000 deki bütün alanların izleme sistemi tarafından kapsanması.

IV-FİNANSMAN- GEREKLİ HARCAMALAR VE FİNANSMAN KAYNAKLARI

Harcamalar için gerekli kaynak Genel Bütçe ve Avrupa Fonu kaynaklarından sağlanacaktır.

1-Yasal değişiklikler: 150,000 \$

2-Yeni kurumlar:..... 9,500,000 \$

Ekipman

İzleme değerlendirme sisteminin kurulması

Envanter oluşturulması

NATURA 2000 ağındaki Korunan alanlar için planlar oluşturulması

3-Eğitim:.....30,000\$

4-Diğerleri:.....120,000\$

Tercüme

Ekoloji eğitimi

Seminerler

Workshop

TOPLAM: 9.8 milyon \$

CITES Sözleşmesi kapsamında yapılacak uygulamalarda bitki ve hayvanların gümrük kapılarında teşhis ve tanımlanmasını sağlamak ve bu doğrultuda

yasadışı trafiği önlemek amacıyla, türlerin fiziksel ve biyolojik özelliklerini içeren CITES Veri Tabanı oluşturulması gerekmektedir. 75 Milyar TL maliyetli bir proje öngörülmektedir. Toplam finans ihtiyacı ise Barınma Merkezleri dahil, 1 trilyon TL.dir.

3.23.6 Endüstriyel Kirlilik Kontrolü ve Risk Yönetimi

I-ÖNCELİK TANIMI

a) Mevcut durum

b) AB Müktesebatı

- 128.** 384L0360 / OJ L 188 16.07.84 s.20 84/360/EEC: Endüstriyel fabrikalardan kaynaklanan hava kirliliği ile mücadele edilmesi hakkında 28 Haziran 1984 tarihli Konsey Direktifi
- 129.** Entegre Kirlilik Önlemesi ve Kontrolü hakkında 96/61/EC sayılı Direktif ile ikame edilecektir
- 130.** 388L0609 / OJ L 336 07.12.88 s.1 88/609/EEC: Büyük yakım tesislerinden havaya yayılan bazı kirletici maddelerin sınırlandırılması hakkında 24 Kasım 1988 tarihli Konsey Direktifi
- 131.** 396L0061 / OJ L 257 10.10.96 s.26 / Entegre kirlilik önleme ve kontrolü ile ilgili 24 Eylül 1996 tarih ve 96/61/EC sayılı Konsey Direktifi
- 132.** 382L0501 / OJ L 230 05.08.82 s.1 82/501/EEC: Bazı endüstriyel faaliyetlerin önemli kaza tehlikeleri hakkında 24 Haziran 1982 tarihli Konsey Direktifi
- 133.** 396L0082 / OJ L 010 14.01.97 s.13 / Tehlikeli maddeler ile ilgili önemli kaza tehlikelerinin kontrolü hakkında 9 Aralık 1996 tarih ve 96/82/EC sayılı Konsey Direktifi
- 134.** 392L0880 / OJ L 099 11.04.92 s.1 / Bir Topluluk eko-marka ödül programı hakkında 23 Mart 1992 tarih ve 880/92 sayılı Konsey Yönetmeliği (EEC)
- 135.** 393D0431 / OJ L 198 7.8.93 s.38 93/431/EEC: Topluluk eko-markasının bulaşık makinalarına verilmesi için ekolojik kıstaslar belirleyen 28 Haziran 1993 tarihli Komisyon Kararı
- 136.** 394D0923 / OJ L 364 31.12.94 s.21 94/923/EC: Topluluk eko-markasının toprak iyileştiricilerine verilmesi için ekolojik kıstaslar belirleyen 14 Kasım 1994 tarihli Komisyon Kararı

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

137. 394D0924 / OJ L 364 31.12.94 s.24 94/924/EC: Topluluk eko-markasının tuvalet kağıtlarına verilmesi için ekolojik kıstaslar belirleyen 14 Kasım 1994 tarihli Komisyon Kararı
138. 394D0925 / OJ L 364 31.12.94 s.32 94/925/EC: Topluluk eko-markasının mutfak kullanımı için kağıt havlulara verilmesi için ekolojik kıstaslar belirleyen 14 Kasım 1994 tarihli Komisyon Kararı
139. 395D0365 / OJ L 217 13.09.95 s.14 95/365/EC: Topluluk eko-markasının çamaşır deterjanlarına verilmesi için ekolojik kıstaslar belirleyen 25 Temmuz 1995 tarihli Komisyon Kararı
140. 395D0533 / OJ L 302 15.12.95 s.42 95/533/EC: Topluluk eko-markasının tek-uçlu ampullere verilmesi için ekolojik kıstaslar belirleyen 1 Aralık 1995 tarihli Komisyon Kararı (AEA ile ilgili metin)
141. 396D0013 / OJ L 004 06.01.96 s.8 96/13/EC: Topluluk eko-markasının iç mekan boyalara ve verniklere verilmesi için ekolojik kıstaslar belirleyen 15 Aralık 1995 tarihli Komisyon Kararı
142. 396D0304 / OJ L 116 11.05.96 s.30 96/304/EC: Topluluk eko-markasının yatak çarşaflarına ve tişörtlere verilmesi için ekolojik kıstaslar belirleyen 22 Nisan 1996 tarihli Komisyon Kararı (AEA ile ilgili metin)
143. 396D0337 / OJ L 128 29.05.96 s.24 96/337/EC: Topluluk eko-markasının çift-uçlu ampullere verilmesi için ekolojik kıstaslar belirleyen 8 Mayıs 1996 tarihli Komisyon Kararı (AEA ile ilgili metin)
144. 396D0461 / OJ L 191 01.08.96 s.56 96/467/EC: Topluluk eko-markasının çamaşır makinalarına verilmesi için ekolojik kıstaslar belirleyen 11 Temmuz 1996 tarihli Komisyon Kararı (AEA ile ilgili metin)
145. 396D0467 / OJ L 192 02.08.96 s.26 96/467/EC: Topluluk eko-markasının kopye kağıdına verilmesi için ekolojik kıstaslar belirleyen 16 Temmuz 1996 tarihli Komisyon Kararı (AEA ile ilgili metin)
146. 396D0703 / OJ L 323 13.12.96 s.34 96/703/EC: Topluluk eko-markasının buzdolaplarına verilmesi için ekolojik kıstaslar belirleyen 26 Kasım 1996 tarihli Komisyon Kararı (AEA ile ilgili metin)
147. 398D0094 / OJ L 019 24.01.98 s.77 98/94/EC: Topluluk eko-markasının kağıt mendil ürünlerine verilmesi için ekolojik kıstaslar belirleyen 7 Ocak 1998 tarihli Komisyon Kararı (AEA ile ilgili metin)

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

148. 393D0326 / OJ L 129 27.05.03 s.23 93/326/EEC: Topluluk eko-markası ile ilgili maliyetlerin ve ücretlerin tespit edilmesi için belirleyici ilkeler getiren 13 Mayıs 1993 tarihli Komisyon Kararı
149. 393D0517 / OJ L 243 29.09.93 s.13 93/517/EEC: Topluluk eko-markasının kullanım koşullarını içeren standart bir sözleşme hakkında 15 Eylül 1993 tarihli Komisyon Kararı
150. 394D0010 / OJ L 007 11.01.94 s.17 94/10/EC: Topluluk eko-markasının verilme kararını tebliğ etmek için standart bir özet formu hakkında 21 Aralık 1993 tarihli Komisyon Kararı
151. 393R1836 / OJ L 168 10.07.93 s.1 / Sanayi sektöründeki şirketlerin, bir Topluluk eko-yönetim ve hesap denetimi projesine gönüllü olarak katılımlarına izin veren 29 Haziran 1993 tarih ve 1836/93 sayılı Konsey Yönetmeliği (EEC)
152. 397D0265 / OJ L 104 22.04.97 s.37 97/265/EC: Sanayi sektöründeki şirketlerin, bir Topluluk eko-yönetim ve hesap denetimi projesine gönüllü olarak katılımlarına izin veren 29 Haziran 1993 tarih ve 1836/93 sayılı Konsey Yönetmeliği (EEC)'nin 12. Maddesine göre, çevre yönetimi sistemleri için bir şartname belirleyen uluslararası standart ISO 14001:1996 VE Avrupa standardı EN ISO 14001:1996'nın tanınması hakkında 16 Nisan 1997 tarihli Komisyon Kararı (AEA ile ilgili metin)
153. 397D0264 / OJ L 104 22.04.97 s.35 97/264/EC: Sanayi sektöründeki şirketlerin, bir Topluluk eko-yönetim ve hesap denetimi projesine gönüllü olarak katılımlarına izin veren 29 Haziran 1993 tarih ve 1836/93 sayılı Konsey Yönetmeliği (EEC)'nin 12.Maddesine göre belgeleme usullerinin tanınması hakkında 16 Nisan 1997 tarihli Komisyon Kararı (AEA ile ilgili metin)
154. 31999D0314/ OJL 120 08. 05. 1999 p.43/1999/314/EC 1999/314/EC: Tehlikeli maddelerin yol açtığı tehlikeli büyük kazaların kontrolü ile ilgili 96/82/EC sayılı Konsey Direktifine ilişkin anket hakkında 9 Nisan 1999 tarihli Komisyon Kararı.(C(1999) 856 sayılı dokümanda bildirilen) (EEA bağlantılı metin)
155. 31998D0483/ OJL 216 04.08.1998 p.12 /98/483/EC 98/483/EC: Bulaşık makinalarında Topluluk eko-etiketlenmesi ile ilgili ekolojik kriterleri tespit eden 20 Temmuz1998 tarihli Komisyon Kararı. (C(1998) 2102 sayılı dokümanda bildirilen) (EEA bağlantılı metin)
156. 31998D0488/ OJL 219 07.08.1998 p.39/98/488/EC 98/488/EC: Toprağı ıslah edici maddelerin Topluluk eko-etiketlenmesi için ekolojik kriterleri tespit eden 7 Nisan 1998 tarihli Komisyon Kararı.

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

157. 31998D0634/ OJL 302 12.11.1998 p.38/98/634/EC 98/634/EC: Yatak yaylarında Topluluk eko-etiketlenmesi için ekolojik kriterleri tespit eden 2 Ekim1998 tarihli Komisyon Kararı. (C(1998) 2919 sayılı dokümanda bildirilen) (EEA ile bağlantılı metin)
158. 31999D0010/ OJL 005 09.01.1999 p.77/1999/10/EC 1999/10/EC: Boyalar ve verniklerin Topluluk eko-etiketlenmesi için ekolojik kriterleri tespit eden 18 Aralık1998 tarihli Komisyon Kararı. (C(1998) 4257 sayılı doküman ile bildirilen) (EEA ile bağlantılı metin)
159. 31999D0178/ OJL 57 05.03.1999 p.21/1999/178/EC 1999/178/EC: Tekstil ürünlerinde Topluluk eko-etiketlenmesi için ekolojik kriterleri tespit eden 17 Şubat 1999 tarihli Komisyon Kararı. (C(1999) 339 sayılı doküman ile bildirilen) (EEA ile bağlantılı metin)
160. 31999D0179/ OJL 057 05.03.1999 p.31/1999/179/EC 1999/179/EC: Ayakkabılara Topluluk eko-etiketlenmesi için ekolojik kriterleri tespit eden 17 Şubat 1999 tarihli Komisyon Kararı. (C(1999) 340 sayılı doküman ile bildirilen) (EEA ile bağlantılı metin)
161. 31999D0205/ OJL 070 17.03.1999 p.46/1999/205/EC 1999/205/EC: Kişisel kompütlere Topluluk eko-etiketlenmesi için ekolojik kriterleri tespit eden 26 Şubat 1999 tarihli Komisyon Kararı. (C(1999) 425 sayılı doküman ile bildirilen) (EEA ile bağlantılı metin)
162. 31999D0427/ OJL 167 02.07.1999 p.38/1999/427/EC 1999/427/EC: Bulaşık makinalarında kullanılan deterjanlarda Topluluk eko-etiketlenmesi için ekolojik kriterleri tespit eden 28 Mayıs 1999 tarihli Komisyon Kararı. (C(1999) 1377 sayılı doküman ile bildirilen) (EEA ile bağlantılı metin)
163. 31999D0476(01)/ OJL 187 20.07.1999 p.52/1999/476/EC 1999/476/EC: Çamaşır makinalarında kullanılan deterjanlarda Topluluk eko-etiketlenmesi için ekolojik kriterleri tespit eden 10 Haziran 1999 tarihli Komisyon Kararı. (C(1999) 1522 sayılı doküman ile bildirilen) (EEA ile bağlantılı metin)
164. 31999D0554/ OJL 210 10.08.1999 p.16/1999/554/EC 1999/554/EC: Kopyalama kağıtlarında Topluluk eko-etiketlenmesi için ekolojik kriterleri tespit eden 19 Temmuz 1999 tarihli Komisyon Kararı. (C(1999) 2144 sayılı doküman ile bildirilen) (EEA ile bağlantılı metin)
165. 31999D0568/ OJL 216 14.08..1999 p.18/1999/568/EC 1999/568/EC: Ampullerde kullanılan Topluluk eko-etiketlenmesi için ekolojik kriterleri tespit eden 27 Temmuz 1999 tarihli Komisyon Kararı. (C(1999) 2439 sayılı doküman ile bildirilen) (EEA ile bağlantılı metin)

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

166. 31999D0698/ OJL 276 26.10.1999 p.7/1999/698/EC 1999/698/EC: Taşınabilir Bilgisayarlarda Topluluk eko-etiketlenmesi için ekolojik kriterleri tespit eden 13 Ekim 1999 tarihli Komisyon Kararı. (C(1999) 3278 sayılı doküman ile bildirilen) (EEA ile bağlantılı metin)
167. 31999D0391/ OJL 148 15.06.1999 p.39/1999/391/EC 1999/391/EC: Kirliliğin entegre olarak önlenmesi ve kontrolü (IPPC) hakkında 96/61/EC sayılı Direktife ilişkin anket hakkında 31 Mayıs 1999 tarihli Komisyon Kararı (91/692/EEC sayılı Konsey Direktifinin uygulanması) (C(1999) 1395 sayılı dokümanla bildirilen) (EEA ile bağlantılı metin)
168. 31999L0013/ OJL 085 29.03.1999 p.1/1999/13/EC Belli faaliyetlerde ve tesislerde kullanılan organik çözücülerin kullanımına bağlı olarak yayılan uçucu organik bileşenlerin sınırlandırılması hakkında 11 Mart 1999 tarihli ve 1999/13 /EC sayılı Konsey Direktifi.

c) Sorumlu Kuruluş

d) Nihai Hedef

II-UYGULAMA YÖNTEMİ

a) Türk Mevzuatının Mevcut Durumu

b) Türk Mevzuatında Yapılması Gereken Değişiklikler

c) Gerekli Kurumsal Değişiklikler

d) Yeni Hukuki Düzenlemelerin Yürürlüğe girmesine Bağlı Olarak Alınması Gereken Tedbirler

e) Yeni Düzenlemelerin Uygulanması İçin Gereken Ek Personel ve Eğitim İhtiyacı

f) Gerekli Yatırımlar

III- TAKVİM (KISA VADE, ORTA VADE)

IV- FİNANSMAN-GEREKLİ HARCAMALAR VE FİNANSMAN KAYNAKLARI

3.23.7 Kimyasallar ve Genetik Olarak Yapıları Değiştirilmiş Organizmalar

I-ÖNCELİK TANIMI

a) Mevcut Durum

Çevre Kanunu'nun 13'üncü maddesi havada suda ve toprakta kalarak ekolojik dengeyi bozabilecek kimyasal maddelerin üretimi, ithalatı, taşınması , depolanmasını ve kullanımını düzenler.

1993 yılında yürürlüğe giren "Zararlı Kimyasal Madde ve Ürünlerinin Kontrolü Yönetmeliği"; endüstriyel kimyasalların insan sağlığı ve çevre üzerindeki olumsuz etkilerinin yönetimini içermekte olup, Avrupa Birliği direktiflerine uygun olarak hazırlanmıştır.

Yaklaşık 500 kimyasal madde ve bunların etiketlenme istekleri, risk ibareleri ve düzenlenmeleri, güvenlik ibareleri ve kombinasyonları, tehlike sembolleri ve ifadeleri,bunlarla ilgili bilgileri ve müsaade edilen dozları bu yönetmeliğin Eki ile düzenlenmiştir.

Bu yönetmeliğe göre; bir Kimyasal Güvenlik Komisyonu kurulmuş olup söz konusu Komisyon, Çevre Bakanlığı ile koordineli çalışmalarla kimyasalların etkin yönetimi için çeşitli kararlar almaktadır. Bu komisyon; Sağlık Bakanlığı, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı ve Gümrük Müsteşarlığı gibi ilgili kurumların üyelerinden ve çeşitli üniversite ve sanayi kurumlarının temsilcilerinden oluşmaktadır.

Türkiye'nin kimyasal maddelerle ilgili envantere ihtiyacı bulunmaktadır. Bu durum; kimyasalların etkin yönetiminde rol oynayan ölçüm ve değerlendirmelerin yapılmasında problemler yaratmaktadır. Bu eksikliğin bir sonucu olarak yeni kimyasalların tanımlanması tamamen mümkün olmamaktadır. Bundan daha fazlası, Türkiye'nin bir öncelikli kimyasal maddeler listesinin oluşturulamamış olmasıdır.

Türkiye'de genetik yapısı değiştirilmiş organizmalar, bu organizmaların çevreye tedbirli bırakılmaları ve pazarda yer almaları ile ilgili herhangi bir yasal düzenleme bulunmamaktadır.

b) AB Müktesebatı

169. 67/548/EEC Tehlikeli Maddelerin Sınıflandırılması, Ambalajlanması ve Etiketlenmesi ile ilgili Konsey Direktifi ;

170. 99/45/EC Tehlikeli ürünlerin Sınıflama, Ambalajlama ve Etiketlenmesine İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi;

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

171. 93/67/EEC; 67/548/EEC sayılı Konsey Direktifine göre bildirimde bulunan maddelerin insan ve çevre üzerindeki risklerini değerlendirme prensiplerine ilişkin Konsey Direktifi;
172. 793/93/EEC Mevcut maddelerin risklerinin değerlendirilmesi ve kontrolüne ilişkin Konsey Yönetmeliği;
173. 1488/94/EEC Üye ülkeler tarafından temin edilen kimyasal maddelerin envanter kriterlerine ilişkin bilgileri üzerine Komisyon Kararı;
174. 2455/92/EC Bazı kimyasalların ithalat ve ihracatına ilişkin Konsey Yönetmeliği ve 41/94/EC, 3135/94/EC sayılı revizyonları;
175. 76/769/EEC sayılı ve 27 Temmuz 1976 tarihli Konsey Direktifi: Bazı Tehlikeli Madde ve Ürünlerinin ortak pazarda satışının ve kullanımının kısıtlanması (Bu direktifin 19 adet revizyonu ve 6 adet teknik adaptasyonu ile birlikte)
176. 91 /157 /EEC sayılı tehlikeli madde içeren pil ve akümülatörlerin geri toplanmasına ilişkin sistemi öngören konsey direktifinin 3'üncü maddesi ve bu direktifin 93/86/EEC ve 98/101/EC sayılı revizyonları
177. 91/155/EEC 88/379/EEC sayılı Konsey Direktifinin 10'uncu maddesine göre , tehlikeli ürünler ile ilgili özel bilgileri düzenleyen sisteme ilişkin Komisyon Direktifi ve 93/112/EEC sayılı revizyonu
178. 99/45/EC Tehlikeli ürünlerin Sınıflama, Ambalajlama ve Etiketlenmesine İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi
179. 67/548/EEC Tehlikeli Maddelerin Sınıflandırılması, Ambalajlanması ve Etiketlenmesi ile ilgili Konsey Direktifi
180. 23 Nisan 1990 tarih ve 390L0219/90/219/EEC sayılı Genetik Yapısı Değiştirilen Mikroorganizmaların Kontrollü Kullanımına Dair Konsey Direktifi;
181. 90/219/EEC sayılı direktifin 4. Maddesinde belirtilen Sınıflandırma İçin Rehberler konulu 29 Temmuz 1991 tarih ve 391D0448/91/448/EEC sayılı Konsey Direktifi;
182. 23 Nisan 1990 tarih ve 390L0220/ 90/220/EEC sayılı Genetik Yapıları Değiştirilen Organizmaların Çevreye Tedbirli Bırakılmasına Dair Konsey Direktifi;
183. 90/220/EEC sayılı Direktifin 13. Maddesine Uygun Genetik Olarak Değiştirilmiş Organizmaları İçeren Bir Ürünün Pazarda Yer Alması ile ilgili 19 Ekim 1993 tarih ve 393D0572/93/572/EEC sayılı Konsey Direktifi;

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

- 184.** 90/220/EEC sayılı Direktifin 6. Maddesine Uygun Genetik Olarak Değiştirilmiş Bitkilerin Çevreye Tedbirli Bırakılması ile İlgili Prosedür için Kriter Oluşturmak konulu 22 Ekim 1993 tarih ve 393D0584/93/584/EEC sayılı Konsey Direktifi;
- 185.** 90/220/EEC sayılı Direktifin 13. Maddesine Uygun Genetik Olarak Değiştirilmiş Organizmaları İçeren Bir Ürünün Pazarda Yer Alması ile ilgili 8 Haziran 1994 tarih ve 394D0385/94/385/EC sayılı Konsey Direktifi;
- 186.** 90/220/EEC sayılı Direktifin 13. Maddesine Uygun Genetik Olarak Değiştirilmiş Organizmaları İçeren Bir Ürünün Pazarda Yer Alması ile ilgili 18 Temmuz 1994 tarih ve 394D0505/94/505/EC sayılı Konsey Direktifi;
- 187.** 90/220/EEC sayılı Direktifin 6. Maddesine Uygun Genetik Olarak Değiştirilmiş Bitkilerin Çevreye Tedbirli Bırakılması ile İlgili Prosedür Oluşturmak konulu 4 Kasım 1994 tarih ve 394D0730/94/730/EC sayılı Konsey Direktifi;
- 188.** 6 Şubat 1996 tarih ve 396D0158/96/158/EC sayılı, 90/220/EEC simgeli Direktife Uygun Genetik Olarak Değiştirilmiş Organizmayı İçeren Bir Ürünün Pazarda Yer almasına Dair Konsey Direktifi;
- 189.** 3 Nisan 1996 tarih ve 396D0281/96/281/EEC sayılı, 90/220/EEC simgeli Direktife Uygun Genetik Olarak Değiştirilmiş Soya Fasüyesinin Pazarda yer alması konulu Konsey Direktifi;
- 190.** 20 Mayıs 1996 tarih ve 396D0424/96/424/EC sayılı, 90/220/EEC simgeli Direktife Uygun Genetik Olarak Değiştirilmiş Hindiba'nın Pazarda Yer alması konulu Konsey Direktifi;
- 191.** 23 Ocak 1997 tarih ve 397D0098/ sayılı, 90/220/EEC simgeli Direktife Uygun Genetik Olarak Değiştirilmiş Mısır'ın Pazarda Yer alması konulu Konsey Direktifi;
- 192.** 6 Haziran 1997 tarih ve 397D0392/97/392/EC sayılı, 90/220/EEC simgeli Direktife Uygun Genetik Olarak Değiştirilmiş Şalgam'ın (Brassica napus L. oleifera Metzg. MS1, RF1) Pazarda Yer alması konulu Konsey Direktifi;
- 193.** 6 Haziran 1997 tarih ve 397D0392/97/392/EC sayılı, 90/220/EEC simgeli Direktife Uygun Genetik Olarak Değiştirilmiş Şalgam'ın (Brassica napus L. oleifera Metzg. MS1, RF2) Pazarda Yer alması konulu Konsey Direktifi;

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

194. 14 Temmuz 1997 tarih ve 397D0549/97/549/EC sayılı, 90/220/EEC simgeli Direktife Uygun Genetik Olarak Değiştirilmiş T102-Test'in Pazarda Yeralması konulu Konsey Direktifi,
195. 386L0609 / OJ L 358 18.12.86 s.1 86/609/EEC: Deneysel ve diğer bilimsel amaçlarla kullanılan hayvanların korunması ile ilgili Üye Devletler yasaları, yönetmelikleri ve idari hükümlerinin yaklaştırılması hakkında 24 Kasım 1986 tarihli Konsey Direktif,
196. 390D0067 / OJ L 044 20.02.90 s.30 90/67/EEC: Deneysel ve diğer Bilimsel Amaçlarla Kullanılan Hayvanların Korunması Danışma Komitesi kuran 9 Şubat 1990 tarihli Komisyon Kararı,
197. 387L0217 / OJ L 085 28.03.87 s.40 87/217/EEC: Asbestin yarattığı çevresel kirliliğin önlenmesi ve azaltılması hakkında 19 Mart 1987 tarihli Konsey Direktifi,
198. 384L0449 / OJ L 251 19.09.84 s.1 84/449/EEC: Tehlikeli maddelerin sınıflandırılması, paketlenmesi ve etiketlenmesi ile ilgili yasalar, yönetmelikler ve idari hükümlerin yaklaştırılması hakkında 67/548/EEC sayılı Konsey Direktifini altıncı kez teknik ilerlemeye uyarlayan 25 Nisan 1984 tarihli Komisyon Direktifi,
199. 393L0072 / OJ L 258 16.10.93 s.29 93/72/EEC: Tehlikeli maddelerin sınıflandırılması, paketlenmesi ve etiketlenmesi ile ilgili yasalar, yönetmelikler ve idari hükümlerin yaklaştırılması hakkında 67/548/EEC sayılı Konsey Direktifini dokuzuncu kez teknik ilerlemeye uyarlayan 1 Eylül 1993 tarihli Komisyon Direktifi,
200. 385D0071 / OJ L 030 02.02.85 s.33 85/71/EEC: Tehlikeli maddelerin sınıflandırılması, paketlenmesi ve etiketlenmesi ile ilgili yasalar, yönetmelikler ve idari hükümlerin yaklaştırılması hakkında 67/548/EEC sayılı Konsey Direktifine uygun olarak belirtilen kimyasal maddelerin listesi ile ilgili 21 Aralık 1984 tarihli Komisyon Kararı,
201. 391D0274 / OJ L 135 30.05.91 s.56 91/274/EEC: 90/220/EEC sayılı Konsey Direktifinin 10. Maddesinde değinilen,
202. Topluluk mevzuatı listesi ile ilgili 21 Mayıs 1991 tarihli Komisyon Kararı
203. 391D/596 / OJ L 322 23.11.91 s.1 91/596/EEC: Genetik olarak değiştirilmiş organizmaların çevreye kasten bırakılması hakkında 90/220/EEC sayılı Konsey Direktifinin 9.Maddesinde değinilen Özet Bildirim Bilgi Formatı ile ilgili 4 Kasım 1991 tarihli Konsey Kararı

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

204. 392D0146 / OJ L 060 05.03.92 s.19 92/146/EEC: 90/220/EEC sayılı Konsey Direktifinin 12.Maddesinde değinilen özet bildirim bilgi formatı ile ilgili 11 Kasım 1992 tarihli Komisyon Kararı
205. 394R1179 / OJ L 131 26.05.94 s.3 / 793/93 sayılı Konsey Yönetmeliği (EEC) uyarınca öngörülen öncelikli maddelerin ilk listesi ile ilgili 25 Mayıs 1994 tarih ve 1179/94 sayılı Komisyon Yönetmeliği (EC)
206. 395R2268 / OJ L 231 28.09.95 s.18 / 793/93 sayılı Konsey Yönetmeliği (EEC) uyarınca öngörülen öncelikli maddelerin ikinci listesi ile ilgili 27 Eylül 1995 tarih ve 2268/95 sayılı Komisyon Yönetmeliği (EC)
207. 397R0142 / OJ L 025 28.01.97 s.11 / 793/93 sayılı Konsey Yönetmeliği (EEC) uyarınca öngörülen mevcut bazı maddeler hakkında bilgi sağlanması ile ilgili 27 Ocak 1997 tarih ve 142/97 sayılı Komisyon Yönetmeliği (EC) (AEA ile ilgili metin)
208. 397R0143 / OJ L 025 28.01.97 s.13 / 793/93 sayılı Konsey Yönetmeliği (EEC) uyarınca öngörülen öncelikli maddelerin üçüncü listesi ile ilgili 27 Ocak 1997 tarih ve 143/97 sayılı Komisyon Yönetmeliği (EC) (AEA ile ilgili metin)
209. 394R3093 / OJ L 333 22.12.94 s.1 / Ozon tabakasını incelten maddeler hakkında 15 Aralık 1994 tarih ve 3093/94 sayılı Konsey Yönetmeliği (EC)
210. 134A. 398L0008 / OJ L 123 24.4.98 s.1-63 / Biocidal ürünlerin piyasaya çıkarılması ile ilgili 16 Şubat 1998 tarih ve 98/8/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi
211. 3 1999 R 2161/ OJL 265 13.10.1999 p.11/2161/1999/EEC,EC
212. Mevcut maddelerin tehlikesinin değerlendirilmesi ve kontrolü hakkındaki (EEC) 793/93 sayılı Konsey Tüzüğünde öngöröldüğü şekilde, belli önceliğe sahip madde üreten veya ithal eden kişilere daha ileri test zorunlulukları getiren 12 Ekim 1999 tarihli ve (EC) 2161/1999 sayılı Komisyon Tüzüğü.
213. 3 1999 D0059/ OJL 019 26. 01. 99 p.18 1999/59/EC: Ozon tabakasını zedeleyen maddeler hakkındaki 3093/94 sayılı Konsey Tüzüğü uyarınca Toplulukta 1999 yılında zaruri kullanımlar için izin verilen kontrol altındaki maddelerin tahsis edilen miktarlarına ilişkin 11 Ocak 1999 tarihli Komisyon Kararı (C(1998) 4564 sayılı dokümanda bildirilen) (Sadece İspanyolca, Almanca, İngilizce, Fransızca, İtalyanca, Felemenkçe ve Fince metinler asıldır) (EEA bağlantılı metin)

c) Sorumlu Kuruluş

- Çevre Bakanlığı
- Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı
- Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
- Sağlık Bakanlığı
- Çalışma ve sosyal Güvenlik Bakanlığı
- Dış Ticaret Müsteşarlığı
- Gümrük Müsteşarlığı
- Türk Standartları Enstitüsü Kurumu

Genetik yapısı değiştirilmiş organizmalar, çevreye tedbirli bırakılmaları ve pazarda yer almaları ile ilgili yasal düzenlemeler Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı tarafından koordine edilmekte olup, Çevre Bakanlığı gerekli durumlarda görüş bildirmektedir.

d)Nihai Hedef

Tehlikeli madde ve müstahzarların sınıflandırılması, paketlenmesi, etiketlenmesi, piyasaya arzı ve kullanımının Türk mevzuatının topluluk direktiflerine yakınlaştırılması. Malzeme Güvenlik Bilgi Formları'nın formatı ve içeriğinin topluluk direktiflerine uygun olarak dağıtılması, detaylarının belirtilmesi ve yürürlüğe konması.

II-UYGULAMA YÖNTEMİ

a) Türk Mevzuatının Mevcut Durumu

Zararlı Kimyasal Madde ve Ürünlerinin Kontrolü Yönetmeliğinin ihracat, bildirim, yeni kimyasallar, risk değerlendirme, sınıflandırma sistemleri ve teknik gelişim adaptasyonu ile ilgili bazı hükümleri; Avrupa Birliğinin endüstri kimyasallarının yönetimi mevzuatına uygun olarak revize edilmektedir.

Uyumlaştırma çalışmaları Avrupa Birliğinin 2000 yılı yönetmelik ve direktiflerinin en son teknik gelişimlerine dayandırılarak devam etmektedir. Kimyasal Güvenlik Komisyonu'nun kararlarına göre endüstriyel maddeler ve müstahzarların yönetiminde; yeni yönetmeliğin,, risk değerlendirme, sınıflandırma, paketlenme, etiketlenme, ithalat ve ihracat gibi bazı temel hükümleri üzerinde Avrupa Birliğinin ilgili direktiflerine uygun olarak karara varılmıştır.

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

Bu taslak yönetmelikle; bazı tebliğler üzerinde, Avrupa Birliğinin ilgili direktiflerinde verilen teknik ayrıntıların uyumlulaştırılması ile ilgili çalışmalar yürütülmektedir.

Şu ana kadar bu tebliğlerden biri; tehlikeli maddelerin CAS No, EC No, ID No, kimyasal ismi, formülasyonları, sınıflandırma, etiketleme, konsantrasyon limitleri, konsantrasyon limitlerine göre sınıflandırma ve NOTA'ları ile ilgili bilgileri içeren listelerle ilgili tebliğin taslak çalışması yapılmıştır. Tehlike sembolleri ve ifadeleri; risk ibareleri ve kombinasyonları, güvenlik ibareleri ve kombinasyonları ile bunların standart ifadeleri, tehlikeli maddelerin listeleme kuralları ve notaların anlamları belirlenmiş olup, Tehlikeli Maddeler Listesi Tebliği'ne adaptasyon için taslak metinler hazırlanmıştır. Bu tebliğ; tehlikeli madde ve müstahzarların sınıflandırılması ve kimyasal isimlerinin belirlenmesi, tehlike sembolleri, etiketler üzerindeki risk ve güvenlik ibarelerinden farklı olarak diğer ikisi tam taslak olarak hazırlanmamıştır.

-Zararlı Kimyasal Madde ve Ürünlerinin Kontrolü Yönetmeliği (1993)

-Zararlı Kimyasal Madde ve Ürünlerinin Kontrolü Yönetmeliği 'nin 2000 yılı revizyonu

-2000/7 Haziran 2000 numaralı çevrenin korunması için bazı kimyasalların ve atıkların ithalatına ilişkin tebliğ

b)Türk Mevzuatında Yapılması Gereken Değişiklikler

-Zararlı Kimyasal Madde ve Ürünlerinin Kontrolü Yönetmeliği'nin revizyonu

-Tehlikeli Maddeler Listesi Tebliği'nin hazırlanması

-Test Metodları Tebliği'nin hazırlanması

-Tehlikeli madde ve müstahzarların etiketleme ve sınıflandırılması taleplerinin genel kurallarını düzenleyen tebliğin hazırlanması

-Mevcut maddelerin risk değerlendirmesinin genel kuralları tebliğinin hazırlanması

-Asbest,PCB, PBB,PCT maddelerinin piyasaya arzı ve kullanımı ile ilgili hükümlerin yeniden düzenlenmesi;

-Topluluk direktiflerine göre diğer madde ve müstahzarların piyasaya arzı ve kullanımının kısıtlama hükümlerinin düzenlenmesi.

c)Gerekli Kurumsal Değişiklikler

Yeni mevzuat ve ilgili değişikliklerin taslakları hazırlandıktan sonra belirlenecektir.

d)Yeni Hukuki Düzenlemelerin Yürürlüğe Girmesine Bağlı Olarak Alınması Gereken Tedbirler

- Kimyasal madde envanterinin hazırlanması
- Etiket kontrol sisteminin kurulması
- Risk değerlendirme grup yada komisyonun kurulması
- Mevcut ve yeni maddelerin listesinin hazırlanması

e) Yeni Düzenlemelerin Uygulanması İçin Gereken Ek Personel ve Eğitim İhtiyacı

Bu noktada kanunların etkili bir şekilde yürürlüğe konması için 10 tane uzmana iş verilmesine ihtiyaç vardır.

Yukarıda bahsedilen çalışmalar çerçevesinde ihtiyaç duyulan hususlar şunlardır:

- Kimyasallar mevzuatının ve yürürlüğe konması yöntemlerinin uyumlulaştırılması için teknik yardım;
- Kimyasalların risk değerlendirmesi, etiketlemesi ve sınıflandırılması üzerine çalışmalar;
- Kimyasal maddelerin öncelik listesinin metodolojisinin belirlenmesi ve kayıt sistemlerinin;
- Türk Kimyasal maddeler Envanterinin hazırlanması için yardım ve çalışma.

f) Gerekli Yatırımlar

III-ZAMANLAMA TABLOSU

Kısa Vade

- Zararlı Kimyasal Madde ve Ürünlerinin Kontrolü Yönetmeliği'nin revizyonunun yürürlüğe konması;
- Tehlikeli madde listesi tebliğinin yürürlüğe konması;

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

- Tehlikeli madde ve müstahzarların etiketleme ve sınıflandırılması taleplerinin genel kurallarını düzenleyen tebliğin yürürlüğe çıkarılması;
- Asbest,PCB, PBB,PCT maddelerinin piyasaya arzı ve kullanımı ile ilgili hükümlerin yeniden düzenlenmesi;
- Topluluk direktiflerine göre diğer madde ve müstahzarların piyasaya arzı ve kullanımının kısıtlama hükümlerinin düzenlenmesi.

Orta Vade

- Mevcut maddelerin risk değerlendirmesinin genel kuralları üzerine bir tebliğin hazırlanması
- Test metotları tebliğinin hazırlanması
- Kimyasal madde envanterinin hazırlanması
- Mevcut maddeler listesinin hazırlanması
- Topluluk direktiflerine göre diğer madde ve müstahzarların piyasaya arzı ve kullanımının kısıtlama hükümlerinin belirlenmesi,
- PCB, PBB, PCT maddelerini içeren karışımlarla ilgili taslakların hazırlanması.

IV- FİNANSMAN-GEREKLİ HARCAMALAR VE FİNANSMAN KAYNAKLARI

Gerekli harcamaların tutarı ve nasıl finanse edilecekleri daha sonra belirlenecektir.

3.23.8 Araç ve Makinalardan Kaynaklanan Gürültü

I-ÖNCELİK TANIMI

a) Mevcut Durum

Gürültünün yarattığı rahatsızlıklar 2827 sayılı Çevre Kanununda ele alınan temel konulardan birini oluşturmaktadır. Bu konudaki temel hukuki düzenleme olan 1986 yılında çıkarılan Gürültü Kontrol Yönetmeliği; yerleşim yerleri için gürültü düzeyleri, tren yolları, havaalanları, sanayi ve inşaat alanlarında izin verilebilecek azami değerleri ve motorlu taşıtlar gibi dışarıda kullanılan makinalardan kaynaklanan gürültü emisyon değerlerini belirlemekte ve gürültünün azaltımı için kentsel planlama prensiplerini ortaya koymaktadır.

b) AB Müktesebatı

214. 6 Şubat 1970 tarih ve 70/157/EEC simgeli, motorlu taşıtlar için izin verilen azami ses düzeyleri ve egzoz sistemleri ile ilgili Üye Devlet mevzuatlarının yakınlaştırılmasına dair Konsey Direktifi ve değişiklikleri;
215. 19 Aralık 1978 tarih ve 79/113/EEC simgeli, inşaat tesis ve makinalarının gürültü emisyonların belirlenmesi ile ilgili Üye Devlet mevzuatlarının yakınlaştırılmasına dair Konsey Direktifi;
216. 20 Aralık 1979 tarih ve 80/51/EEC simgeli, sestan yavaş giden uçakların gürültü düzeylerinin sınırlandırılmasına dair Konsey Direktifi ;
217. 3 Eylül 1984 tarih ve 84/424/EEC simgeli, motorlu taşıtlar için izin verilen azami ses düzeyleri ve egzoz sistemleri ile ilgili Üye Devlet mevzuatlarının yakınlaştırılmasına dair Konsey Direktifinin (70/157/EEC) değiştirilmesine ilişkin Konsey Direktifi
218. 17 Eylül 1984 tarih ve 84/533/EEC simgeli, hava kompresörlerinin izin verilebilir ses gücü düzeyleri ile ilgili Üye Devlet mevzuatlarının yakınlaştırılmasına dair Konsey Direktifi
219. 17 Eylül 1984 tarih ve 84/534/EEC simgeli, kule vinçlerinin izin verilebilir ses gücü düzeyleri ile ilgili Üye Devlet mevzuatlarının yakınlaştırılmasına dair Konsey Direktifi
220. 17 Eylül 1984 tarih ve 84/535/EEC simgeli, kaynak makinası jeneratörlerinde izin verilebilir ses gücü seviyeleri ile ilgili Üye Devlet mevzuatlarının yakınlaştırılmasına dair Konsey Direktifi
221. 17 Eylül 1984 tarih ve 84/536/EEC simgeli, güç jeneratörlerinin izin verilebilir ses gücü düzeyleri ile ilgili Üye Devlet mevzuatlarının yakınlaştırılmasına dair Konsey Direktifi
222. 17 Eylül 1984 tarih ve 84/537/EEC simgeli, elle kullanılan kırıcıların ve delicilerin izin verilebilir ses gücü düzeyleri ile ilgili Üye Devlet mevzuatlarının yakınlaştırılmasına dair Konsey Direktifi
223. 17 Eylül 1984 tarih ve 84/538/EEC simgeli, çim biçme makinalarının izin verilebilir ses gücü düzeyleri ile ilgili Üye Devlet mevzuatlarının yakınlaştırılmasına dair Konsey Direktifi
224. 1 Aralık 1986 tarih ve 86/594/EEC simgeli ev aletlerinden yayılan gürültüye dair Konsey Direktifi

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

- 225.** 22 Aralık 1986 tarih ve 86/662/EEC simgeli hidrolik ve kablolu kazıcılar, dozerler, yükleyiciler ve dozer-yükleyicilerden yayılan gürültünün sınırlandırılmasına dair Konsey Direktifi
- 226.** 4 Aralık 1989 tarih ve 89/629/EEC simgeli sestan yavaş giden sivil jet uçaklarından kaynaklanan gürültünün sınırlandırılmasına dair Konsey Direktifi
- 227.** 2 Mart 1992 tarih ve 92/14/EEC simgeli Uluslar arası Sivil Havacılık Sözleşmesinin 2inci baskısının (1986) 16. Eki, 1.cilt, Kısım 2, Bölüm 2'de belirtilen uçakların çalışmasının sınırlandırılmasına dair Konsey Direktifi
- 228.** 27 Mart 1996 tarih ve 96/20/EC simgeli motorlu taşıtların izin verilebilir azami ses düzeyleri ve egzoz sistemleri ile ilgili 70/157/EEC simgeli Konsey Direktifi teknik ilerlemesini adapte edilmesine dair Konsey Direktifi
- 229.** 8 Mayıs 2000 tarih ve 2000/14/EC simgeli dışarıda kullanılan ekipmanın çevredeki gürültü emisyonu ile ilgili Üye Devletler kanunlarının yakınlaştırılmasına dair Konsey Direktifi
- 230.** 139. 384L0532 / OJ L 300 19.11.84 s.111 73/404/EEC: Deterjanlar ile ilgili Üye devletler yasalarının yaklaştırılması hakkında 22 Kasım 1973 tarihli Konsey Direktifi
- 231.** 3 1984 L 0532/ OJL 300 19.11.1984 p.111/84/532/EEC İnşaat alanı ve teçizatına ilişkin ortak hükümlerle ilgili olarak üye devletlerin mevzuatlarının yakınlaştırılması hakkında 17 Eylül 1984 tarihli ve 84/532/EEC sayılı Konsey Direktifi.

c) Sorumlu Kuruluş

Çevre Bakanlığı

İçişleri Bakanlığı

Ulaştırma Bakanlığı

Sağlık Bakanlığı

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı

Devlet Planlama Teşkilatı

Gümrük Müsteşarlığı

Valilikler

Belediyeler

Türk Standartları Enstitüsü

d) Nihai Hedef

Yukarıda belirtilen Direktiflerin tam uygulanmasıdır.

II- UYGULAMA YÖNTEMİ

a) Türk Mevzuatının Mevcut Durumu

1. 2872 sayılı Çevre Kanunu
2. 2918 sayılı Karayolu Trafik Kanunu
3. Çevre Bakanlığının Kuruluş ve Görevlerine İlişkin 443 sayılı Kanun Hükmünde Kararname
4. Gürültü Kontrol Yönetmeliği
5. Çok Hafif Araçları İşletme Yönetmeliği (SHY-6C)
6. Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünün ilgili talimat ve genelgesi

b) Türk Mevzuatında Yapılması Gereken Değişiklikler

Gürültü Kontrol Yönetmeliği revizyon aşamasında olup, revizyonun özellikle yetkili mercilerin tanımlanması, izleme, akreditasyon ve belgelendirme işlemleri ile ilgili AB direktiflerin bütün bileşenlerini kapsamı beklenmektedir.

Topluluk gereklerinin uygulanması, Yönetmeliğin gürültü ölçümleri, analizi, rapor edilmesi gibi konularda ilgili mevzuat hükümlerinde yapılacak değişikliklerden sonra gerçekleşecektir.

c) Gerekli Kurumsal Değişiklikler

Bir akreditasyon ve belgelendirme organı kurulacaktır. Ek bir kurumsal değişiklik yapmadan sorumluluklar açık ve net biçimde tanımlanacaktır.

d) Yeni Hukuki Düzenlemelerin Yürürlüğe Girmesine Bağlı Olarak Alınması Gerekli Tedbirler

e) Yeni Düzenlemelerin Uygulanması İçin Gereken Ek Personel ve Eğitim İhtiyacı

Etkili bir uygulama, ancak kalifiye elemanlarla yürütülecek etkin izleme ve denetim çalışmalarıyla gerçekleştirilebilecektir. Bu nedenle kullanımda olan endüstriyel ürünlerin düzenli ve/veya ani kontrolü ve üretimi doğrulamak için yapılacak düzenli kontrolleri gerçekleştirmek üzere daha fazla sayıda personele ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu konuda görevlendirilecek personelin, izleme, ölçüm, analiz, raporlama ve denetimlerle ilgili eğitim alması gerekmektedir.

f) Gerekli Yatırımlar

Mevzuatın getireceği temel yatırım ve maliyet kalemleri aşağıdakilerden oluşacaktır:

Tip-onay ve tip inceleme laboratuvarlarının kurulması

Bir izleme ağının kurulması

Personelin eğitimi

III. TAKVİM

Kısa Vade

Gürültü azaltımı için programların geliştirilmesi

Yetkili mercilerin tanımlanması

AB mevzuatının yakınlaştırılması

Orta Vade

Personel alımı ve eğitimi

Akreditasyon ve belgelendirme birimlerinin kurulması

Mevzuatın uygulanması

IV- FİNANSMAN-GEREKLİ HARCAMALAR VE FİNANSMAN KAYNAKLARI

Gerekli harcamaların büyüklüğü ve finansman biçimleri daha sonra belirlenecektir

3.23.9 Nükleer Güvenlik ve Radyasyondan Korunma

a) Mevcut Durum

Türkiye Atom Enerjisi Kurumu mevzuatı, IAEA “Basic Safety Standart”lara uygun olarak hazırlanmış olup, güncel gelişmeler yakından takip edilerek gereken revizyonlar düzenli şekilde yapılmaktadır.

b) AB Müktesebatı

- 232.** 147A. 157A033 // Avrupa Atom Enerjisi Topluluğunun kuran Antlaşma (A.A.E.T – Euratom) , başlık iki – nükleer enerji alanında gelişmeye teşvik edici hükümler, bölüm III: Sağlık ve güvenlik, madde 33
- 233.** 147B. 157A035 // Avrupa Atom Enerjisi Topluluğunun kuran Antlaşma (A.A.E.T – Euratom) , başlık iki – nükleer enerji alanında gelişmeye teşvik edici hükümler, bölüm III: Sağlık ve güvenlik, madde 35
- 234.** 147C. 157A037 // Avrupa Atom Enerjisi Topluluğunun kuran Antlaşma (A.A.E.T – Euratom) , başlık iki – nükleer enerji alanında gelişmeye teşvik edici hükümler, bölüm III: Sağlık ve güvenlik, madde 37
- 235.** 397L0043 / OJ L 180 09.07.97 s.22 / Tıbbi olarak maruz kalmaya bağlı olarak iyonlama radyasyonunun tehlikelerine karşı bireylerin sağlıklarının korunması hakkında ve 84/466/Euratom sayılı Direktifi kaldıran 30 Haziran 1997 tarih ve 97/43/Euratom sayılı Konsey Direktifi
- 236.** 389L0618 / OJ L 357 07.12.89 s.31 89/618/Euratom: Radyolojik olarak acil bir durumda uygulanması gereken sağlık koruma önlemleri ve alınması gereken önlemler hakkında kamunun bilgilendirilmesi ile ilgili 27 Kasım 1989 tarihli Konsey Direktifi
- 237.** 390L0641 / OJ L 349 13.12.90 s.21 90/641/Euratom: Kontrollü alanlardaki faaliyetleri sırasında iyonlama radyasyonu riskine maruz kalan dış mekanda çalışan işçilerin işyerinde korunmaları hakkında 4 Aralık 1990 tarihli Konsey Direktifi
- 238.** 392L0003 / OJ L 035 12.02.92. s.24 / Radyoaktif atıkların Üye Devletler arasında ve Topluluk içi ve dışına naklinin denetlenmesi ve kontrolü hakkında 3 Şubat 1992 tarih ve 92/3/Euratom sayılı Konsey Direktifi
- 239.** 393D0552 / OJ L 268 29.10.93 s.83 93/552/Euratom.: 92/3/Euratom sayılı Konsey Direktifinde değinilen radyoaktif atıkların naklinin denetlenmesi ve kontrolü için standart bir belge oluşturan 1 Ekim 1993 tarihli Komisyon Kararı
- 240.** 396L0029 / OJ L 159 29.06.96 s.1 96/29/Euratom: İyonlama radyasyonundan kaynaklanan tehlikelere karşı işçilerin ve kamunun

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

sağlığının korunması için temel güvenlik standartları belirleyen 13 Mayıs 1996 tarihli Konsey Direktifi

241. 387D0600 / OJ L 371 30.12.87 s.76 87/600/Euratom: Radyolojik bakımdan acil bir durumda erken bilgi alışverişi için yapılan Topluluk düzenlemeleri hakkında 14 Aralık 1987 tarihli Konsey Kararı
242. 387R3954 / OJ L 371 30.12.87 s.11 / Nükleer bir kaza ya da herhangi bir başka radyolojik emercensi durumunun ardından gıda maddeleri ve yemler için izin verilen azami radyoaktif bulaşma düzeylerini belirleyen 22 Aralık 1987 tarih ve 3954/87 sayılı Konsey Yönetmeliği (Euratom)
243. 390R0770 / OJ L 083 30.03.90 s.78 / Nükleer bir kaza ya da herhangi bir başka radyolojik emercensi durumunun ardından yemler için izin verilen azami radyoaktif bulaşma düzeylerini belirleyen 29 Kasım 1990 tarih ve 770/90 sayılı Konsey Yönetmeliği (Euratom)
244. 389R2219 / OJ L 211 22.07.89 s.4 / Nükleer bir kaza ya da herhangi bir başka radyolojik emercensi durumunun ardından gıda maddeleri ve yem ihraç etmek için özel koşullar hakkında 18 Temmuz 1989 tarih ve 2219/89 sayılı Konsey Yönetmeliği (EEC)
245. 389R0944 / OJ L 101 13.04.89 s.17 / Nükleer bir kaza ya da herhangi bir başka radyolojik emercensi durumunun ardından çok küçük gıda maddeleri için izin verilen azami radyoaktif kirlenme düzeylerini belirleyen 12 Nisan 1989 tarih ve 944/89 sayılı Komisyon Yönetmeliği (Euratom)
246. 390R0737 / OJ L 082 29.03.90 s.1 / Çernobil nükleer santralindeki kazadan sonra üçüncü ülke menşeli tarımsal ürünlerinin ithaline ilişkin koşullar hakkında 22 Mart 1990 tarih ve 737/90 sayılı konsey Yönetmeliği (EEC)
247. 397R0727 / OJ L 108 25.04.97 s.16 / Çernobil nükleer santralindeki kazadan sonra üçüncü ülke menşeli tarımsal ürünlerinin ithaline ilişkin koşullar hakkında 737/90 sayılı konsey Yönetmeliği (EEC)nin uygulama alanından çıkarılan ürünler listesini belirleyen 24 Nisan 1997 tarih ve 727/97 sayılı Komisyon Yönetmeliği (EC)
248. 393R1493 / OJ L 148 19.06.93 s.1 / Radyoaktif maddelerin Üye Devletler arasında nakline ilişkin 8 Haziran 1993 tarih ve 1493/93 sayılı Konsey Yönetmeliği (Euratom)
249. 31999 R1661/ OJL 197 29.07.1999 p.17/1661/1999/EC Çernobil nükleer santralindeki kazayı takiben, üçüncü ülke kaynaklı tarımsal ürünlerin ithalini düzenleyen şartlar hakkında (EEC) 737/90 sayılı Konsey Tüzüğü'nün uygulanmasına ilişkin detaylı kurallar getiren 27 Temmuz 1999 tarihli ve (EC) 1661/1999 sayılı Komisyon Tüzüğü.

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

- 250.** 3 1999 D 0175/OJL 064 12.03.1999 p.142/1999/175/Euratom 1999/176/Euratom: Nükleer enerji alanında bir araştırma ve eğitim programı kabul eden 25 Ocak 1999 tarihli Konsey Kararı. (1998'den 2002'ye kadar)
- 251.** 3 1999 D0176/ OJL 064 12.03.1999 p.154/1999/176/Euratom 1999/176/Euratom: Avrupa Atom Enerjisi Topluluğunun doğrudan eylemleriyle Karma Araştırma Merkezi tarafından yürütülecek özel bir araştırma ve eğitim programı kabul eden 25 Ocak 1999 tarihli Konsey Kararı. (1998'den 2002'ye kadar)
- 252.** 3 1988 R 1983/ OJL 174 06. 07. 88 p.32/1983/88/EEC Çernobil nükleer santralindeki kazayı takiben, üçüncü ülke kaynaklı tarımsal ürünlerin ithalini düzenleyen şartlar hakkında (EEC) 3955/87 sayılı Konsey Tüzüğü'nün uygulanmasına ilişkin detaylı kurallar getiren 5 Temmuz 1988 tarihli ve (EEC) 1983/88 sayılı Komisyon Tüzüğü.

c) Sorumlu Kuruluş

Türkiye Atom Enerjisi Kurumu

d) Nihai Hedef

TAEK mevzuatı ile söz konusu ilgili AB Müktesebatına, TAEK mevzuatının uyumu sağlanacaktır.

II- UYGULAMA YÖNTEMİ

a) Türk Mevzuatının Mevcut Durumu

TAEK mevzuatı ile söz konusu AB Müktesabatında farklı ve eksik hususların tespit edilip değerlendirme çalışmaları yapılacaktır.

b) Türk Mevzuatında Yapılması Gereken Değişiklikler

TAEK mevzuatı ile söz konusu AB Müktesabatında farklı ve eksik hususların tespit edilip değerlendirme çalışmaları yapılacaktır.

c) Gerekli Kurumsal Değişiklikler

d) Yeni Hukuki Düzenlemelerin Yürürlüğe Girmesine Bağlı Olarak Alınması Gerekli Tedbirler

Bu müktesabat başlığı altındaki AB yasal düzenlemelerine uyum için çıkarılması gereken yeni mevzuat çalışmaları devam etmektedir.

e) Yeni Düzenlemelerin Uygulanması İçin Gereken Ek Personel ve Eğitim İhtiyacı

TAEK mevzuatında değişiklik veya yenilik yapılması ön görüldüğü takdirde ortaya çıkabilecek ek personel ve bu personelin eğitimine ilişkin çalışmalar sürdürülmektedir.

f) Gerekli Yatırımlar

TAEK mevzuatında değişiklik veya yenilik yapılması ihtiyacı olduğu takdirde gerekli olabilecek yatırımların belirlenmesi çalışmalarını devam etmektedir.

III- TAKVİM

IV- FİNANS KAYNAKLARI VE GEREKLİ HARCAMALAR

3.23.10 İklim Değişikliği

I- ÖNCELİK TANIMI

a) Mevcut Durum

Küresel iklim sisteminin korunması kapsamında ülkemizin üzerine düşen sorumlulukları çerçevesinde; artan nüfusun gereksinimleri temel alınarak ortak fakat farklılaştırılmış yükümlülükler ilkesi doğrultusunda İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (İDÇS) sürecine katılmak üzere çalışmalar sürdürülmektedir. Son yıllarda küresel ısınmaya yol açan emisyonların artış hızında bir miktar azalma tespit edilmiştir

b) AB Müktesebatı

253. 393D0389 / OJ L 167 09.07.93 s.31 93/389/EEC: Toplulukta CO2 ve diğer sera gazı emisyonlarını izleme mekanizması için 24 Haziran 1993 tarihli Konsey Kararı

c) Sorumlu Kuruluş

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

Çevre Bakanlığı

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Ulaştırma Bakanlığı

Devlet Meteoroloji İşleri Gn. Md.

d) Nihai Hedef

Türk çevre mevzuatının, AB çevre mevzuatına belirlenen programda uyumlaştırılması.

II- UYGULAMA YÖNTEMİ

a) Türk Mevzuatının Mevcut Durumu

b) Türk Mevzuatında Yapılması Gereken Değişiklikler

c) Gerekli Kurumsal Değişiklikler

d) Yeni Hukuki Düzenlemelerin Yürürlüğe girmesine Bağlı Olarak Alınması Gereken Tedbirler

e) Yeni Düzenlemelerin Uygulanması İçin Gereken Ek Personel ve Eğitim İhtiyacı

f) Gerekli Yatırımlar

III- TAKVİM

Hava kirliliğinin önlenmesi konusunda tüm sektörlerde emisyon faktörleri belirlenerek emisyon envanterlerinin çıkarılması.

Ulaştırma, enerji, sanayi ve konutlardan kaynaklanan sera gazı emisyonlarını kontrol etmek ve azaltmak amacıyla enerji verimliliğinin artırılması ve tasarruf sağlanması yönünde düzenlemelerin yapılması.

IV- FİNANSMAN-GEREKLİ HARCAMALAR VE FİNANSMAN KAYNAKLARI

3.23.11 Sivil Korunma

I-ÖNCELİK TANIMI

a) Mevcut durum

b) AB Müktesebatı

254. 398D0022 / OJ L 008 14.01.98 s.20 98/22/EC: Sivil korunma alanında bir Topluluk eylem programı oluşturan 19 Aralık 1997 tarihli Konsey Kararı

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

- 255.** 380D0686 / OJ LY 188 22.07.80 s.11 80/686/EEC: Hidrokarbonların neden olduğu kirliliğin kontrolü ve azaltılması hakkında bir Danışma Komitesi kuran 25 Haziran 1980 tarihli Komisyon Kararı
- 256.** 386D0085 / OJ L 077 22.03.86 s.33 86/85/EEC: Hidrokarbonlar ve başka zararlı maddelerin denize dökülmesi ile yaratılan kirliliğin kontrolü ve azaltılması için bir Topluluk bilgi sistemi oluşturan 6 Mart 1986 Konsey Kararı
- 257.** 3 1999 D 0847/ OJL 327 21.12.1999 p.53/1999/847/EC 1999/847/EC: Sivil korunma alanında bir Topluluk Eylem Planı ortaya koyan 9 Aralık 1999 tarihli Komisyon Kararı.

c) Sorumlu Kuruluş

d) Nihai Hedef

II-UYGULAMA YÖNTEMİ

a) Türk Mevzuatının Mevcut Durumu

b) Türk Mevzuatında Yapılması Gereken Değişiklikler

c) Gerekli Kurumsal Değişiklikler

d) Yeni Hukuki Düzenlemelerin Yürürlüğe girmesine Bağlı Olarak Alınması Gereken Tedbirler

e) Yeni Düzenlemelerin Uygulanması İçin Gereken Ek Personel ve Eğitim İhtiyacı

f) Gerekli Yatırımlar

III- TAKVİM (KISA VADE, ORTA VADE)

IV- FİNANSMAN-GEREKLİ HARCAMALAR VE FİNANSMAN KAYNAKLARI

3.23.12 Politika

I-ÖNCELİK TANIMI

a) Mevcut durum

b) AB Müktesebatı

258. 397D/872 / OJ L 354 30. 12.97 s.25 97/872/EC: Çevre koruması alanında faal sivil toplum örgütlerinin teşvik edilmesine yönelik bir Topluluk eylem programı hakkında 16 Aralık 1997 tarihli Konsey Kararı

c) Sorumlu Kuruluş

d) Nihai Hedef

II-UYGULAMA YÖNTEMİ

a) Türk Mevzuatının Mevcut Durumu

b) Türk Mevzuatında Yapılması Gereken Değişiklikler

c) Gerekli Kurumsal Değişiklikler

d) Yeni Hukuki Düzenlemelerin Yürürlüğe girmesine Bağlı Olarak Alınması Gereken Tedbirler

e) Yeni Düzenlemelerin Uygulanması İçin Gereken Ek Personel ve Eğitim İhtiyacı

f) Gerekli Yatırımlar

III- TAKVİM (KISA VADE, ORTA VADE)

IV- FİNANSMAN-GEREKLİ HARCAMALAR VE FİNANSMAN KAYNAKLARI

3.23.13 Uluslararası İşbirliği

I-ÖNCELİK TANIMI

a) Mevcut durum

b) AB Müktesebatı

259. D0277 / OJ L 181 04.07.86 s.1 86/277/EEC: Hava kirleticilerinin Avrupa'da uzun mesafelere yayılmasının izlenmesi ve değerlendirilmesi

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

için bir işbirliği programının (EMEP) uzun vadeli finansmanı ile ilgili uzun mesafeli sınır ötesi hava kirliliği hakkındaki 1979 Sözleşmesinin Protokolünün sonuçlandırılmasına ilişkin 12 Haziran 1986 tarihli Konsey Kararı

260. 388D0540 / OJ L 297 31.10.88 s.8 88/540/EEC: Ozon tabakasının korunması hakkında Viyana Sözleşmesi ve ozon tabakasını incelten maddeler hakkında Montreal Protokolünün sonuçlandırılması ile ilgili 14 Ekim 1988 tarihli Konsey Kararı
261. 397D/640 / OJ L 272 /4.10.97 s.45 97/640/EC: Taraflar Konferansının III/1 sayılı Kararında belirtildiği şekilde, tehlikeli atıkların sınır ötesi hareketlerinin ve onların ortadan kaldırılmasının kontrolü hakkındaki Sözleşmede (Basle Sözleşmesi) yapılan değişikliğin, Topluluk adına, onaylanması hakkında 22 Eylül 1997 tarihli Konsey Kararı
262. 398D0145 / OJ L 046 17.02.98 s.6 98/145/EC: Sözleşmeye Taraf Konferansının beşinci toplantısında kararlaştırıldığı şekilde vahşi hayvanların göçeden türlerinin korunması hakkındaki Bonn Sözleşmesinin I ve II. Eklerinde yapılan değişikliklerin, Avrupa Topluluğu adına, onaylanmasına ilişkin 12 Şubat 1998 tarihli Konsey Kararı
263. 3 1982 D 0072/ OJL 038 10.02.82 p.1/82/72/EEC 82/72/EEC: Avrupa vahşi hayatı ve doğal ortamının korunmasına ilişkin sözleşmenin sonuçlandırılmasına dair 3 Aralık 1981 tarihli Komisyon Kararı.
264. 3 1982 D 0461/ OJL 210 19.07.82 p.10/82/461/EEC 82/461/EEC: Göçmen vahşi hayvan türlerine ilişkin sözleşmenin sonuçlandırılmasına dair 24 Haziran 1982 tarihli Komisyon Kararı.
265. 2 1999 A 0415(01)/ OJL 100 15.04.1999 p.21/ Oder'in korunması için Uluslararası Koomisyona ilişkin Sözleşme.
266. 2 1999 A 1214(01)/ OJL 322 14.12.1999 p.3/ Akdenizdeki özellikle korumalı alanlar ve biyolojik çeşitlikle ilgili Protokol.
267. 2 1999 A 0824(01)/ OJL 222 24.08.1999 p.31/ Deneysel vediğer bilimsel amaçlar için kullanılanomurgalı hayvanların korunmasına dair Avrupa Sözleşmesi.

c) Sorumlu Kuruluş

d) Nihai Hedef

II-UYGULAMA YÖNTEMİ

- a) Türk Mevzuatının Mevcut Durumu**
- b) Türk Mevzuatında Yapılması Gereken Değişiklikler**
- c) Gerekli Kurumsal Değişiklikler**
- d) Yeni Hukuki Düzenlemelerin Yürürlüğe girmesine Bağlı Olarak Alınması Gereken Tedbirler**
- e) Yeni Düzenlemelerin Uygulanması İçin Gereken Ek Personel ve Eğitim İhtiyacı**
- f) Gerekli Yatırımlar**

III- TAKVİM (KISA VADE, ORTA VADE)

IV- FİNANSMAN-GEREKLİ HARCAMALAR VE FİNANSMAN KAYNAKLARI

3.24. Tüketicinin Korunması ve Sağlık

3.24.1 Tüketicinin Korunması

I- ÖNCELİK TANIMI

a) Mevcut Durum

1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararında Türkiye'nin, tüketicinin korunması ile ilgili bir yükümlülüğü bulunmamakla beraber, tam üyelik perspektifi çerçevesinde, gümrük birliği öncesinde 23.2.1995 tarih ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun çıkarılmış ve 8.9.1995 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye, tüketici politikasına yaklaşımı ve bu konuyu hukuk düzenine dahil ediş şekli itibarıyla, söz konusu Kanunun yürürlüğe girmesi ile önemli bir aşama kaydetmiştir. Anılan Kanunda genel başlıklar itibarıyla şu konular düzenlenmiştir: Ayıplı mal ve hizmetler, taksitli satışlar, kampanyalı satışlar, kapıdan satışlar, tüketici kredisi, etiketleme, garanti belgesi, tanıtma ve kullanma kılavuzu, servis hizmetleri, ticari reklamlar ve ilanlar, zararlı ve tehlikeli mal ve hizmetler, tüketicinin eğitilmesi. Daha sonra, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının görev alanı çerçevesinde çıkarılan çeşitli Tebliğler (Sanayi Mallarının Satış Sonrası Hizmetleri Hakkında Tebliğ, Tanıtma ve Kullanma Kılavuzu ile Birlikte Satılmak Zorunda Bulunan Sanayi Malları Hakkında Tebliğ, Garanti Belgesi ile Satılmak Zorunda Olan Sanayi Mallarının ve Bu Malların Arızalarının Tamiri İçin Gereken Azami Süreler Hakkında Tebliğ) ile de gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Diğer taraftan devreli